

บทที่ 2

ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จากสภาพปัญหาที่กล่าวในบทที่ 1 สำนักงานคหิพิเศษควรจะต้องเร่งพัฒนางาน สอบสวนคหิพิเศษในความผิฉฐานป้่นห้่นอย่างเป็่นระบบ ด้วยการนำระบบการจัดการความรู้ (Knowledge Management System:KMS (มาใช้ ซึ่งในการศึกษาเพื่อสร้างระบบการจัดการความรู้ (KMS) เพื่อพัฒนาศัภภภาพของพนักงานอัยการในการสบสวนคหิพิเศษด้านการเงินการธนาคาร (ในความผิฉฐานป้่นห้่นในตลาดหลักทรัพย์) ควรจะได้ศึภภษาและทำความเข้าใจกับทฤษฎีและ เอกสารวิชาการศึกษาหรืองานวิจัยที่เกี่ยวข้องเสียก่อน เพราะการศึกษาทฤษฎีจะช่วยให้การสร้างระบบ การจัดการความรู้มีหลักอ้างอิง มีกรอบแนวทางที่ชัดเจน และมีระเบียบวิธีที่เป็นระบบ ทั้งนี้ ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง จะต้องศึภภษาทั้ง 2 ด้าน คือ ด้านการจัดการความรู้ และด้านกฎหมาย โดยมี รายละเอียด ดังนี้

2.1. ทฤษฎีและงานวิจัยด้านการจัดการความรู้

ก่อนจะได้ศึภภษาถึงทฤษฎีและงานวิจัยด้านการจัดการความรู้ซึ่งเป็นประเด็นหลักของ การศึภภษานี้ ควรจะได้ทำความเข้าใจเบื้องต้นเกี่ยวกับความรู้ การจัดการความรู้ และระบบการ จัดการความรู้เสียก่อน ดังนี้

2.1.1 นิยามของความรู้

อาจมีผู้ให้คำนิยามความรู้ (Knowledge) ไว้หลายอย่าง แต่นิยามที่สอดคล้อง กับหัวข้อการศึภภษานี้ ความรู้ หมายถึง ประสบการณ์จริง (Experience) ที่เกิดจากการลงมือปฏิบัติ จริง รู้เห็นว่าเป็นจริงด้วยตัวเอง เป็นประสบการณ์ที่ทำให้สามารถทำงานได้สำเร็จ (Effectiveness) และ เป็นความเชื่อที่พิสูจน์แล้ว (Justified Belief) และทดลองทำแล้วว่าเป็นความจริง หรือมี ประสบการณ์จริง จึงมีลักษณะเป็นความเชื่อมั่นรับรองว่าสามารถทำงานให้สำเร็จ (Commit Somehow) (ณพสิทธิ์ จักรพิทักษ์, ทฤษฎีการจัดการความรู้, 2552)

2.1.2 ประเภทของความรู้

1. ความรู้แบบไม่ชัดแจ้ง (Tacit Knowledge) เป็นความรู้ที่อยู่ในตัว บุคคล เกิดจากประสบการณ์เฉพาะตัว พรสวรรค์ หรือสัญชาตญาณของแต่ละบุคคล ในการทำความเข้าใจในสิ่งต่างๆ เป็นความเชื่อ วิธีคิด หรือเป็นทักษะส่วนบุคคล จึงถ่ายทอดออกมาเป็นคำพูดหรือ

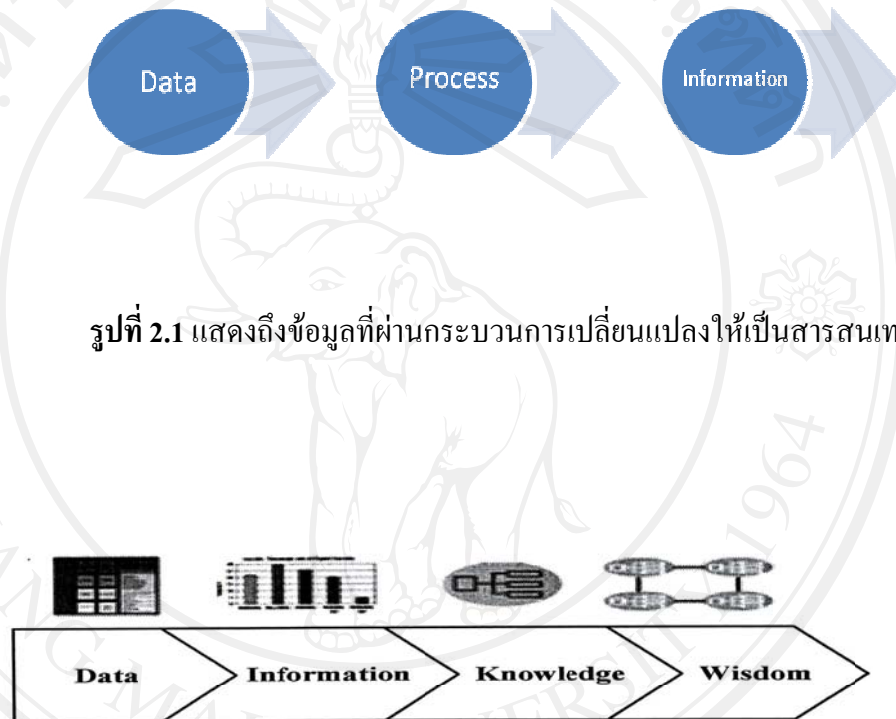
ลายลักษณ์อักษรได้ยาก ความรู้ประเภทนี้ต้องผ่านการฝึกฝนเพื่อให้เกิดความชำนาญ เช่น ทักษะในการทำงานฝีมือ หรือการคิดเชิงวิเคราะห์ บางครั้งอาจเรียกว่าความรู้แบบนามธรรม

2. ความรู้ที่ชัดแจ้ง (Explicit Knowledge) เป็นความรู้ที่มาจากแหล่งข้อมูลต่างๆ เป็นความรู้ที่สามารถเข้าถึงได้ง่าย เพราะผ่านการรวบรวม ถ่ายทอดออกมาเป็นรูปแบบต่างๆ เช่น การบันทึกเป็นลายลักษณ์อักษร บันทึกภาพและเสียง ซึ่งอาจอยู่ในรูปของเอกสาร แผนภาพ ภาพยนต์ วีดิทัศน์ ตัวอย่างของความรู้ประเภทนี้ เช่น กฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ ทฤษฎี คู่มือปฏิบัติ เป็นต้น

2.1.3 กระบวนการพัฒนาการของความรู้

จุดเริ่มต้นของความรู้อาจเริ่มจากนำข้อมูล (Data) มาทำการประมวลผลข้อมูล (Data Processing) แล้วจัดระบบให้เป็นสารสนเทศ (Information) เพื่อนำไปใช้อ้างอิงได้ สารสนเทศ (Information) จึงเป็นข้อมูลที่บอกความหมาย (Data tells something) ซึ่งนำไปใช้ประกอบการทำงาน การแก้ปัญหา หรือตัดสินใจได้ระดับหนึ่ง แต่ต้องนำไปกลั่นกรอง (Distill or Refine) เพื่อให้ใช้งานได้จริง ทำให้เกิดความรู้เป็นเหตุและผลในการทำงาน หรือรู้ว่าสารสนเทศใดที่จำเป็นในการทำงาน (Working Information) และเมื่อเชื่อมโยงข้อมูล (data) สารสนเทศ (information) เข้ากับการทำงานโดยตรง (Action) ก็เกิดประสบการณ์ว่าจะต้องใช้ความรู้อะไร (Know – What) เพื่อทำงานให้สำเร็จได้อย่างไร (Know – How) เพราะเหตุใดจึงต้องทำอย่างนั้น (Know – Why) และหากเกิดปัญหาจะถามจากใครที่มีความรู้ประสบการณ์จริง (Know-Who) ในขั้นนี้ก็จะเกิดเป็นความรู้ (Knowledge) ซึ่งหมายถึงสารสนเทศที่ใช้ในการทำงาน (Information for Action หรือ Workable Information) ความรู้จึงต้องเกิดจากประสบการณ์การทำงานจริงและได้ผล ซึ่งคนที่ไม่ม่ประสบการณ์จริงจะไม่ทราบว่าข้อมูลหรือสารสนเทศใดที่สำคัญในการทำงาน (ชิรพจน์ จันทรสกุลแสง, คำบรรยายวิชาวิศวกรรมความรู้, ภาค 1 ปีการศึกษา 2553.) ความรู้ (Knowledge) แง่นี้ จึงหมายถึง องค์กรวมของข้อมูลและสารสนเทศสำหรับการทำงาน ได้สำเร็จ (The whole body of data and information for action) และเมื่อผ่านการปฏิบัติงานในหลากหลายสถานการณ์ จะทำให้ผู้ปฏิบัติงานสามารถเลือกใช้วิธีการตามสถานการณ์ที่แตกต่างกัน แต่เป็นทางเลือกที่เหมาะสมที่สุด (Best Practice) จนทำให้เกิดความรู้ระดับสูง คือ ความชาญฉลาด (Wisdom)

พัฒนาการของความรู้ เริ่มจากการรวบรวมข้อมูล (Data) และผ่านการจัดระเบียบ ไปสู่ สารสนเทศ (Information) ดังแสดงตามรูปที่ 2.1 และพัฒนาสารสนเทศนั้นให้พร้อมที่จะ นำไปใช้งานได้จริงเพื่อให้เกิด ความรู้ (Knowledge) และรู้ว่าในสถานการณ์ใดจะเลือกใช้ความรู้ใด ซึ่งเป็นปัญญา (Wisdom) ดังแสดงการพัฒนาการของความรู้ในรูปที่ 2.2

รูปที่ 2.1 แสดงถึงข้อมูลที่ผ่านกระบวนการเปลี่ยนแปลงให้เป็นสารสนเทศ

Specialized People (Drucker, 1953)
 Know-how and How-why (Argyris, 1973)
 Believe and Commitment, Related to Action, Social Values (Nonaka, 1995)

รูปที่ 2.2 แสดงถึงพัฒนาการของความรู้

2.1.4 การจัดการ (Management) และการจัดการความรู้ (Knowledge Management)

การจัดการ (Management) หมายถึง กระบวนการที่ทำให้งานกิจกรรมต่างๆ สำเร็จลงได้อย่างมีประสิทธิภาพและมีประสิทธิผลด้วยคนและทรัพยากรขององค์กร ซึ่งมี องค์ประกอบ คือ กระบวนการ (process) ประสิทธิภาพ (efficiency) และประสิทธิผล (effectiveness)¹

¹ ประสิทธิภาพ (Efficiency) คือ ความสามารถที่ทำให้เกิดผลในการทำงาน เป็นการใช้ทรัพยากรโดยคำนึงถึงความคุ้มค่า (ประหยัด ต้นทุน (cost) ทรัพยากร (Resource) เวลา (Time)) เสร็จทันกำหนด (Speed) และมีคุณภาพ

กระบวนการ (process) หมายถึงหน้าที่ต่างๆด้านการจัดการ ได้แก่ การวางแผน การจัดองค์การ การโน้มนำองค์การ และการควบคุม เพื่อให้เกิดการเพิ่มผลผลิต (Productivity)

การจัดการความรู้ (Knowledge Management - KM) หมายถึง การบริหารจัดการองค์การโดยเน้นการใช้ความรู้และประสบการณ์ของคนทำงาน รวมทั้งสารสนเทศที่จำเป็นต้องใช้ในการทำงานเพื่อเพิ่มผลผลิตแก่องค์กรให้สามารถแข่งขันได้ในอุตสาหกรรมนั้น ๆ เพื่อการดำรงอยู่ขององค์กร และชีวิตและครอบครัวของพนักงานร่วมกัน (ณพลสิทธิ์ จักรพิทักษ์, คำบรรยายวิชาคนและกระบวนการเพื่อการจัดการความรู้, ภาค 2 ปีการศึกษา 2553) องค์กรต้องพยายามสอนให้คนเก่งขององค์กรรู้วิธีเรียนรู้ “Teaching the smart people how to learn” ไปพร้อม ๆ กับองค์กรในการเปลี่ยนแปลงทางธุรกิจ (Chris Argyris)

2.1.5 เป้าหมายของการจัดการความรู้

คือ การบริหารองค์การเพื่อให้เกิดการเพิ่มผลผลิต (Productivity) โดยเน้นการใช้ความรู้ และสารสนเทศอันเกิดจากกระบวนการเก็บ รวบรวม และเรียบเรียงข้อมูล ให้เป็นแหล่งข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อผู้ใช้ จนกลายเป็นสารสนเทศในการทำงาน (Information for Action) การจัดการความรู้มุ่งเน้น 3 ประการ คือ

(1) มุ่งแก้ปัญหาของคนทำงาน ซึ่งได้แก่ การทำงานผิดพลาดของคน (Human Error) การขาดความพร้อมในการทำงาน (Alert) การขาดความระแวดระวัง (Awareness) การขาดการประสานงานที่ดี (Collaboration) ขาดความสัมพันธ์ที่ดีกับผู้ร่วมงาน (Relationship) รวมทั้งการยึดติดกับงานประจำ (Defensive Routine) จึงมีความจำเป็นต้องแก้ไขปรับปรุงเพื่อให้การทำงานมีประสิทธิภาพเพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน องค์กรต้องมุ่งพัฒนาให้ความรู้เฉพาะทาง (Domain Knowledge) แก่บุคลากร โดยให้เครื่องมือและความรู้ใหม่ ๆ (Technology Knowledge) โดยเฉพาะอย่างยิ่งเทคโนโลยีสารสนเทศ (Information Knowledge) ซึ่งเป็นเทคโนโลยีสนับสนุนที่สำคัญ (Enabling Technology) ในการเพิ่มประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการทำงานร่วมกัน

(2) มุ่งเน้นการสร้างวิธีการปฏิบัติงานที่ดีที่สุด (Best Practice) ขององค์กรเท่าที่ องค์กรจะสามารถทำได้หรือภายใต้ข้อจำกัดต่าง ๆ การใช้วงจรแห่งการเรียนรู้หรือการทบทวนหลัง

การปฏิบัติงาน (After Action Review) เป็นกระบวนการสำคัญในการนำประสบการณ์จริงที่ได้จากการทำงานมาปรับปรุงวิธีการทำงาน

(3) ต้องปรับปรุงการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ซึ่งเป็นองค์ประกอบสำคัญและจำเป็นของการจัดการความรู้ในปัจจุบัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งระบบอินเทอร์เน็ตที่เชื่อมโยงแหล่งความรู้ (Portal Link) และเป็นแหล่งเรียนรู้ที่สำคัญของพนักงานใช้ความรู้ขององค์กร สามารถประสานงานผ่านเครือข่ายคอมพิวเตอร์ในการทำงานแก้ไขปัญหาหรือตัดสินใจร่วมกัน

2.1.6 ทฤษฎีการจัดการองค์ความรู้

ทฤษฎีการจัดการความรู้มีหลายทฤษฎี แต่ละทฤษฎีมีวัตถุประสงค์เดียวกัน คือ การบริหารจัดการบุคลากรที่มีความรู้ประสบการณ์ (Knowledge Worker) หรือความรู้ที่อยู่ในตัวคน เพื่อเพิ่มผลผลิต (Productivity) แก่องค์กร แต่ละทฤษฎีมีหลักการที่แตกต่างกัน การที่จะนำทฤษฎีใดมาปรับใช้ในการแก้ปัญหาขึ้นอยู่กับความเหมาะสม และต้นเหตุของปัญหา

ทฤษฎีการจัดการความรู้ที่เหมาะสมกับสภาพปัญหาของการสอบสวนคดีพิเศษด้านการเงินการธนาคาร (ความผิดฐานปั่นหุ้น) ที่ควรนำมากำหนดกรอบแนวคิดในการจัดการความรู้ (Create Framework) ได้แก่ทฤษฎีการเรียนรู้ขณะทำงาน (Learning in Action) ซึ่งพัฒนาขึ้นโดย David Garvin เพราะเป็นพนักงานอัยการไม่มีเวลามากพอที่จะเข้าเรียนในห้องฝึกอบรม แต่ควรจะเปลี่ยนการทำงานให้เป็นโอกาสในการเรียนรู้ไปพร้อม ๆ กัน ตามรูปแบบ (mode) ในการเรียนรู้ที่เหมาะสม นอกจากนั้น เห็นว่าควรนำทฤษฎี Knowledge Creation ของ Nonaka มาใช้เพื่อสร้างกระบวนการในการเปลี่ยนความรู้ (Conversion) ระหว่างความรู้ในตัวบุคคล (Tacit Knowledge) และความรู้ชัดแจ้ง (Explicit Knowledge) เพื่อสร้างองค์ความรู้ในการทำงาน และจะต่อยอดความรู้เพิ่มขึ้นเป็นวงจรอย่างไม่รู้จบ

ทั้งนี้ โดยมีรายละเอียด ดังนี้

2.1.6.1 ทฤษฎีการเรียนรู้ขณะทำงาน (Learning in Action)

ทฤษฎีการเรียนรู้ขณะทำงาน (Learning in Action) พัฒนาขึ้นโดย David Garvin สารสำคัญ คือ เปลี่ยนงานที่ต้องทำอยู่แล้วในแต่ละวันให้เป็นโอกาสในการฝึกฝนการเรียนรู้ทั้งในระดับตัวบุคคล และระดับหน่วยงาน ทำให้สามารถปรับตัวเมื่อเกิดการเปลี่ยนแปลงในทุกโอกาส ซึ่งจะนำไปสู่องค์กรแห่งการเรียนรู้ (Learning Organization) ซึ่งรูปแบบ (mode) การเรียนรู้ อยู่ 4 แบบ คือ

1) การเรียนรู้โดยการสืบความลับ (Intelligence Learning) เป็นการเรียนรู้โดยการสืบความลับจากองค์กรคู่แข่งกัน หรือองค์กรลักษณะเดียวกัน โดยหาข้อมูลต่างๆ ที่เกี่ยวข้องจากแหล่งต่าง ๆ เนื่องจากไม่สามารถสอบถามได้โดยตรง โดยการค้นหา (Search) การสอบถาม (Inquiry) และการเฝ้าสังเกตติดตาม (Observation)

2) การเรียนรู้จากประสบการณ์ (Experiential Learning) โดยเฉพาะอย่างยิ่งประสบการณ์ของตนเอง เป็นการเรียนรู้จากประสบการณ์ที่ผ่านมาว่า การแก้ไขปัญหาในเรื่องดังกล่าวได้ใช้วิธีการใดในการแก้ไขปัญหา ผลการแก้ไขปัญหาเป็นอย่างไร และในอนาคตจะดำเนินการแก้ไขปัญหาอย่างไร เป็นการทบทวนเหตุการณ์ (Reflect and Review) ต่าง ๆ คือ การทบทวน (Review) เหตุและผลในทุกขั้นตอนของการทำงาน ส่วนการสะท้อนความคิด (Reflect) คือ การวิเคราะห์หาผลกระทบหรือผลต่อเนื่องในภายหลังจากการทำงานเสร็จแล้ว หรืออาจจัดให้มีการทบทวนหลังการทำงาน (After Action Review) เพื่อให้เกิดแลกเปลี่ยนประสบการณ์ในการทำงานเพื่อนำประสบการณ์ในการทำงานไปปรับปรุงพัฒนางานต่อไป

3) การเรียนรู้โดยการทดลอง (Experimental Learning) เป็นการลองผิดลองถูก เพื่อหาความรู้ใหม่ในงานที่ไม่มีใครเคยทำมาก่อน หรือองค์กรยังไม่มีประสบการณ์มาก่อน โดยการสำรวจ (Exploration) และพิสูจน์สมมติฐาน (Hypothesis and Test)

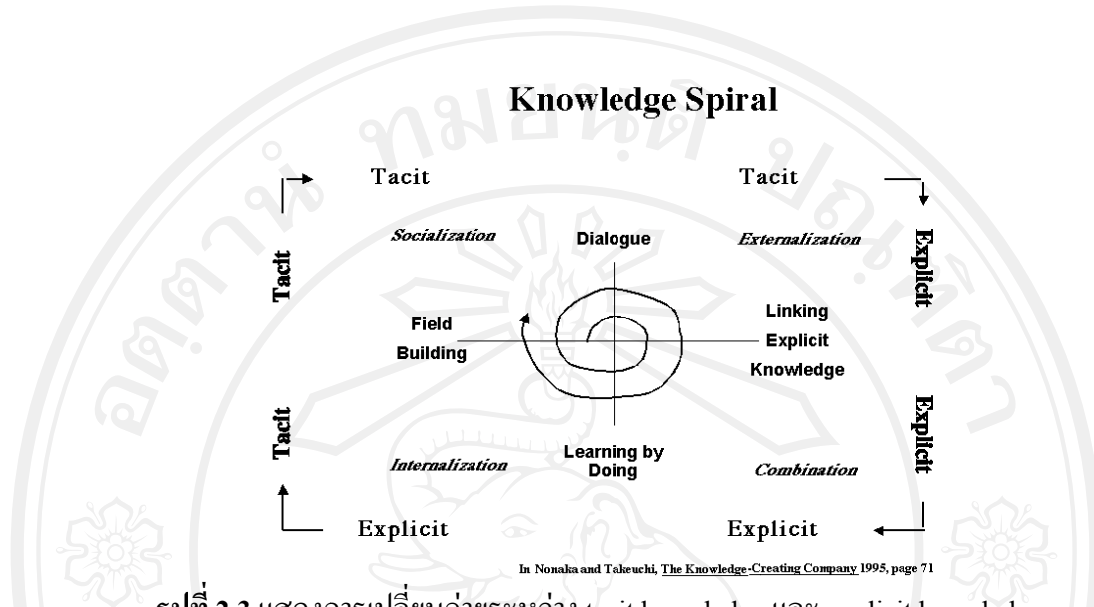
4) การเรียนรู้เพื่อนำการเรียนรู้ (Leading Learning) เป็นการฝึกบริหารหัวหน้างานในองค์กร ให้ทำหน้าที่เป็นผู้นำการเรียนรู้ สร้างเครื่องมือในการนำการเรียนรู้ต่างๆ โดยเรียนรู้ในการฝึกเป็นผู้นำในการเรียนรู้ (Leadership) และการฝึกสอน (Coaching) บุคลากรภายใต้การบังคับบัญชาให้เรียนรู้

ทฤษฎีการเรียนรู้ขณะทำงาน (Learning in Action) เหมาะที่จะนำมาประยุกต์ใช้กับสำนักงานคดีพิเศษ (สำนักงานอัยการพิเศษฝ่ายคดีพิเศษ 1 และ 4) เพราะงานสอบสวนคดีพิเศษเป็นงานใหม่ และมีพนักงานอัยการน้อย จึงไม่ควรนำพนักงานอัยการออกจากหน้างาน แต่ควรพัฒนาทักษะในการเรียนรู้ที่ หน้างาน โดยถือโอกาสในการที่ลงไปปฏิบัติงานสอบสวนคดีพิเศษในความผิดฐานบั่นทอนในตลาดหลักทรัพย์ ให้เป็นโอกาสในการเรียนรู้ สำหรับรูปแบบในการเรียนรู้ (mode) นั้น เห็นว่าสามารถนำมาปรับใช้ได้ทุกรูปแบบ ตามแต่สถานการณ์

2.1.6.2 ทฤษฎีการสร้างความรู้ (Knowledge Creation)

ทฤษฎีนี้เน้นการสร้างกระบวนการเปลี่ยนความรู้ (Knowledge Conversion) ระหว่างความรู้ที่ชัดเจน (Explicit Knowledge) และความรู้ที่อยู่ในตัวบุคคล (Tacit Knowledge) โดย Nonaka (1995) เห็นว่าความรู้ทั้ง 2 แบบนี้สามารถเปลี่ยนถ่ายกลับไปกลับมาได้

โดยอาศัยปฏิสัมพันธ์ของบุคคล ซึ่งมีกระบวนการ 4 ขั้นตอน ตามแบบจำลอง SECI (Socialization, Externalization, Combination and Internalization) ดังภาพในรูปที่ 2.3

รูปที่ 2.3 แสดงการเปลี่ยนถ่ายระหว่าง tacit knowledge และ explicit knowledge

(Nonaka I., Takeuchi H., 1995)

ซึ่งในแต่ละขั้นตอนมีหลักการดำเนินการ ดังนี้ (Nonaka I., Takeuchi H., 1995)

(1) Socialization เป็นการสร้างความรู้ในตัวบุคคล (Tacit Knowledge) ผ่านการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และถ่ายทอดประสบการณ์ ที่บุคคลได้จากการทำงานหน้างาน (Field Building) จากบุคคลหนึ่งสู่อีกบุคคลหนึ่ง โดยการพูดคุยมีปฏิสัมพันธ์ซึ่งกันและกันอย่างเข้าใจกันระหว่างคนที่ทำงานร่วมกัน

(2) Externalization เป็นการสร้างความรู้โดยการถ่ายทอดประสบการณ์ หรือถ่ายโอนความรู้ในตัวบุคคล (Tacit Knowledge) ระดับกลุ่ม ไปสู่ความรู้ที่ชัดเจน (Explicit Knowledge) ไปสู่องค์กร ด้วยวิธีการเขียนทำเป็นลายลักษณ์อักษร หรือแผนภาพ โดยอาจอยู่ในรูปของสื่อต่างๆ เช่น หนังสือ ตำรา เอกสารคู่มือ ซีดี วีซีดี อินเทอร์เน็ต ฐานข้อมูล เป็นต้น

(2) Combination เป็นการรวมความรู้ที่ชัดเจน (Explicit Knowledge) ที่เกิด

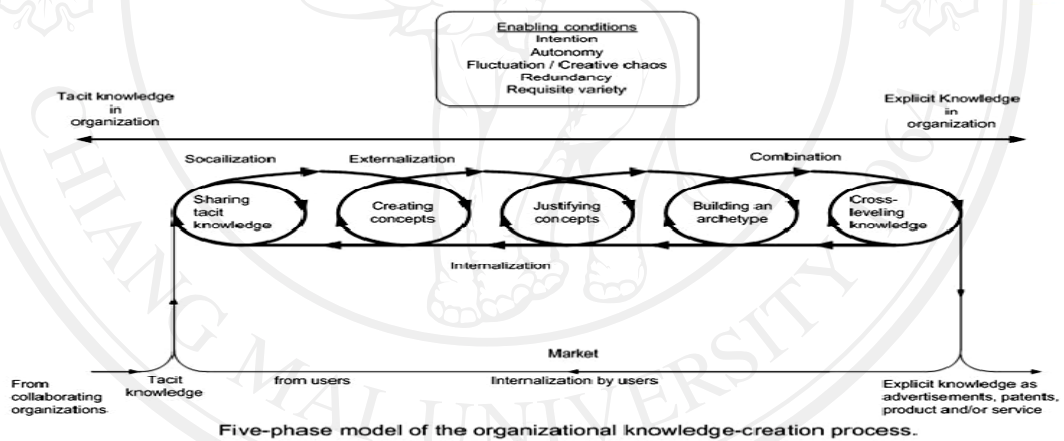
จากประสบการณ์ดังกล่าว กับความรู้ที่ชัดเจน (Explicit Knowledge) อื่นเข้าด้วยกัน โดยการเชื่อมโยง (Linking) เข้าด้วยกัน เพื่อก่อให้เกิดองค์ความรู้ใหม่ๆ

(3) Internalization เป็นการนำรู้ชัดแจ้ง (Explicit Knowledge) ที่องค์กรสร้าง

ขึ้นมาใหม่ให้คนในองค์กรนำไปใช้ในการปฏิบัติงานจริงจนเกิดความชำนาญเฉพาะบุคคลขึ้น เกิดเป็นความรู้ที่อยู่ในตัวบุคคล (Tacit Knowledge)

เมื่อความรู้กลับไปสู่ตัวบุคคลในลักษณะความรู้ในตัว (Tacit Knowledge) บุคคลในสังคมก็จะมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ถ่ายทอดประสบการณ์ให้แก่กัน เป็นลักษณะของขั้นตอน Socialization อีกครั้ง ความรู้ก็จะเปลี่ยนกลับไปกลับมาได้อย่างไม่รู้จบ

ซึ่งในกรอบแนวคิดดังกล่าวมีกระบวนการขั้นตอน (Method) Five-phase Model of Organizational Knowledge Creation Process คือ 5 ขั้นตอนในการสร้างนวัตกรรม (5 Phases: Share Tacit Knowledge, Create Concept, Justify Concept, Build Archetype and Cross Leveling) และการจัดสถานที่ในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ (ba) ปรากฏตามแผนภาพรูปที่ 2.4 ดังนี้

รูปที่ 2.4 แสดงขั้นตอนการองค์ความรู้ขององค์กร (Nonaka I., Takeuchi H., 1995)

กระบวนการบริหารจัดการความรู้แบ่งการพัฒนาความรู้เป็น 5 ระยะ ดังนี้ (Nonaka I., Takeuchi H., 1995)

(1) การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ความรู้ในตัวบุคคลร่วมกัน (Sharing Tacit Knowledge) โดยกระบวนการสร้างสังคม (Socialization) คือการที่ผู้ปฏิบัติงานใช้ความรู้มาดำเนินกิจกรรมร่วมกัน เพื่อพูดคุยแลกเปลี่ยนประสบการณ์ เช่น ประชุมหรือสัมมนาซึ่งอาจทำซ้ำหลายๆ ครั้งจนเกิดเป็นความรู้ใหม่ขึ้นมา

(2) การสร้างหลักการในการจัดการความรู้ (Creating Concepts) เป็นการสร้างหลักการในการจัดการความรู้ที่เหมาะสมกับองค์กรนั้นเพื่อให้ผู้ปฏิบัติร่วมกันลงมือพัฒนางานหรือความรู้ใหม่

(3) การทดลองนำหลักการจัดการความรู้ไปทดลองใช้งาน (Justifying Concepts) กล่าวคือ เมื่อพนักงานรับหลักการจัดการความรู้ไปทดลองปฏิบัติแก้ปัญหาจะซึมซับความรู้ใหม่โดยการปฏิบัติงานจริงหรือมีประสบการณ์จริง

(4) การนำหลักการจัดการความรู้ที่ได้ผลดีไปสร้างเป็นต้นแบบหรือแบบอย่าง (Building an Archetype) เป็นการนำหลักการที่ได้ไปสร้างต้นแบบของผลิตภัณฑ์ใหม่ บริการใหม่ หรือวิธีการทำงานใหม่ที่ได้เพื่อเป็นแบบอย่าง

(5) การแลกเปลี่ยนความรู้ข้ามระหว่างชั้นการบังคับบัญชา (Cross Leveling Knowledge) เป็นการพัฒนาต้นแบบผลิตภัณฑ์หรือบริการ โดยองค์กรต้องนำความรู้ประสบการณ์จากหลายหน่วยงานหรือกลุ่มงานภายในองค์กรมาแลกเปลี่ยนกัน และเพิ่มพูนความรู้ด้านอื่น ๆ สนับสนุนพัฒนาต้นแบบให้เป็นนวัตกรรมเชิงพาณิชย์ เช่น นโยบายผู้บริหารระดับสูง ระดับฝ่าย ระดับปฏิบัติการ ในหน่วยปฏิบัติด้านต่าง ๆ จนกว่าจะมีมูลค่าเพิ่มเป็นนวัตกรรมตอบสนองความต้องการและถูกใจลูกค้า สามารถแข่งขันกับคู่แข่งและสร้างรายได้แก่องค์กร

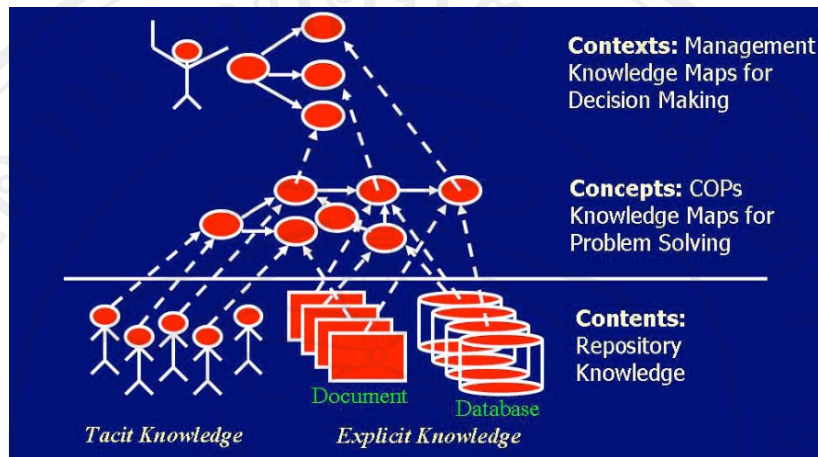
ทฤษฎีการสร้างความรู้ (Knowledge Creation) เหมาะที่จะนำมาประยุกต์ใช้กับสำนักงานคดีพิเศษ (สำนักงานอัยการพิเศษฝ่ายคดีพิเศษ 1 และ 4) เพราะงานสอบสวนคดีพิเศษเป็นงานใหม่ และมีเนื้องานหลากหลาย แบ่งเป็นประเภทความผิดหลายประเภท จึงควรใช้ทฤษฎีการสร้างความรู้ เพื่อพัฒนาต่อยอดองค์ความรู้ไปเรื่อยๆ ซึ่งจะทำให้ค่อยๆ สะสมองค์ความรู้ให้กับสำนักงานฯ อย่างไม่มีวันจบ

2.1.7 วิศวกรรมความรู้ (Knowledge Engineer)

วิธีการวิศวกรรมความรู้ เป็นสาขาหนึ่งของวิชาการปัญญาประดิษฐ์ (Artificial Intelligence) เป็นการหาความต้องการ การออกแบบ การควบคุมงานเขียน โปรแกรม การทดสอบ และการติดตั้งการใช้งานระบบความรู้หรือปัญญาประดิษฐ์ (Schreiber, August Th., 1999) ประกอบไปด้วยเทคนิคและเครื่องมือในการนำความรู้ไปสร้างเป็นระบบเทคโนโลยีสารสนเทศที่มีพฤติกรรมในการแก้ปัญหา หรือตัดสินใจคล้ายมนุษย์ (Human-Like) หรือกลุ่มมนุษย์ โดยนำความรู้ที่สะสมในตัวบุคคล (Tacit Knowledge) และความรู้ชัดแจ้งที่สามารถค้นหาได้จากเอกสาร (Explicit Knowledge) นำมาสร้างให้เกิดการเปลี่ยนถ่ายระหว่างความรู้ทั้งสองด้านเพื่อให้เกิดความรู้ใหม่อย่างเป็นระบบ และนำไปใช้ได้อย่างสะดวกด้วยระบบสารสนเทศ สำหรับผู้บริหารในการ

ตัดสินใจ และในการแก้ปัญหาหรือในการทำงานของผู้ปฏิบัติงาน ซึ่งจะได้ผลลัพธ์ในรูปของระบบผู้เชี่ยวชาญ ระบบช่วยตัดสินใจ ระบบจัดการความรู้ และเอกสารความรู้ตามลักษณะแบบจำลองความคิดหรือความรู้ของมนุษย์ในการแก้ปัญหา ตัดสินใจ และเรียนรู้ ดังแสดงในแผนภาพรูปที่ 2.5

KMS = Resulting Hub of Data, Information and Knowledge

รูปที่ 2.5 แสดงระบบ KMS จัดระบบความรู้ที่สะสมอยู่ในตัวบุคคล Tacit Knowledge และความรู้ชัดแจ้ง Explicit Knowledge (Schreiber, August Th., 1999)

สำหรับกิจกรรมวิศวกรรมความรู้ ได้แก่ การหาและจับความรู้ การแสดงหรือแทนความรู้ การตรวจสอบความถูกต้องของความรู้ และการนำความรู้ไปใช้ในการแก้ปัญหา และการหาเหตุผล โดยนำมาสร้างแบบจำลองความรู้ตามแบบ KADS (Knowledge Analysis and Data Structuring) หรือเรียกกันว่า CommonKADS ซึ่งมีกระบวนการดังนี้

- (1) การจับความรู้ (Knowledge Capture)
- (2) การวิเคราะห์ความรู้ (Knowledge Analysis)
- (3) การสังเคราะห์ความรู้ (Knowledge Synthesis)
- (4) การนำความรู้ไปใช้ (Knowledge Utilization)

โดยการใช้แผนภาพสร้างแผนที่ความรู้ (Knowledge Map) แสดงกระบวนการตั้งหลักการ (Conceptualization) และแบบจำลองความรู้ (Knowledge Model) ที่มนุษย์ใช้ในการทำงาน แก้ปัญหา หรือตัดสินใจ ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 ระดับ ได้แก่

- (1) แบบจำลองความรู้ภารกิจ (Task Knowledge)
- (2) แบบจำลองความรู้วิธีการคิด (Inference Knowledge)
- (3) แบบจำลองความรู้หลักการเฉพาะปัญหา (Domain Knowledge)

2.1.8 การสร้างระบบการจัดการความรู้

เพื่อให้ได้มาซึ่งระบบการจัดการความรู้ (KMS) จะต้องมีการรวบรวมความรู้ (knowledge) ทั้ง Tacit Knowledge และ Explicit Knowledge โดยวิธีวิศวกรรมความรู้ (Knowledge Engineering) ซึ่งใช้เครื่องมือ CommonKADS แล้วนำเข้า KMS จัดระบบ ระเบียบ และหมวดหมู่ ตามประเภทการใช้งาน เช่น ความรู้ที่ใช้ในการตัดสินใจ (Context) ความรู้ที่ใช้ในการแก้ปัญหา (Concept) และความรู้ที่ใช้ในการปฏิบัติงาน (Content) ดังแสดงโครงสร้างของความรู้ ดังในภาพข้างต้น

สำหรับการสร้างระบบการจัดการความรู้ของสำนักงานคดีพิเศษ ควรนำกระบวนการตามวิธีวิศวกรรมความรู้ มาประยุกต์ใช้ ดังนี้

(1) การตรวจสอบความรู้ (Knowledge Audit) เพื่อระบุถึงองค์ความรู้ที่มีความสำคัญสำหรับสนับสนุนประเด็นยุทธศาสตร์ (Strategy) หรือเพื่อสร้างมูลค่า (Value Creation) หรือเพื่อลดความเสี่ยง (Risk Management) รวมทั้งศึกษาผลกระทบต่อองค์กร ต่องาน และต่อคนในการจัดการความรู้ในหัวข้อนั้นๆ แล้วเรียงลำดับความสัมพันธ์ให้องค์กรมีความเห็นพ้อง (Consensus) และมีความมุ่งมั่น (Commitment) ร่วมกัน ซึ่งตามหัวข้อการศึกษานี้ได้เลือกความรู้เรื่อง การสอบสวนคดีพิเศษด้านการเงินการธนาคาร (ศึกษาเฉพาะความผิดฐานปั่นหุ้นในตลาดหลักทรัพย์) มาสร้างระบบการจัดการความรู้

(2) การกำหนดกรอบแนวคิดในการจัดการความรู้ (Create Framework) ซึ่งในการศึกษาครั้งนี้ จะอาศัยแบบจำลองและทฤษฎีการเรียนรู้ขณะทำงาน (Learning in Action) และทฤษฎีการสร้างความรู้ (Knowledge Creation) มาใช้เพื่อสร้างองค์ความรู้ในการทำงานดังที่กล่าวแล้วข้างต้น

(3) การจับความรู้ (Knowledge Capture) ทั้งโดยการสัมภาษณ์ (Interview) ผู้บริหารและผู้เชี่ยวชาญ การรวบรวมวิเคราะห์เอกสาร (Document Analysis) และการสังเกตพฤติกรรมการทำงาน (Observation) ในการจับความรู้เน้นการศึกษากระบวนการคิดซึ่งประกอบด้วยกระบวนการสำคัญ ได้แก่ การคัดย่อปัญหา (Problem Abstraction) การตั้งหลักการเหตุและผล (Conceptualisation) การร้อยเรียงหลักการเพื่อหาเหตุผล (Reasoning) และการเรียนรู้ (Learning) จากประสบการณ์ในการแก้ปัญหาที่สามารถนำไปใช้ในอนาคต โดยทั่วไปการจับความรู้มักจะผ่านกระบวนการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ หรือกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ

(4) การวิเคราะห์ความรู้ (Knowledge Analysis) ในการวิเคราะห์ความรู้ใช้วิธี วิเคราะห์คำสำคัญ (Keyword Annotation) หรือวิเคราะห์ความหมายสำคัญ (Semantic

Annotation) ในบันทึกการสัมภาษณ์ (Script) เพื่อสร้างบทวิเคราะห์ความรู้ (Transcript) ที่พร้อมนำไปสังเคราะห์ (Modelling) ต่อไปโดยใช้ทั้ง คำสำคัญ (Keyword) หรือ คำที่มีความหมายใกล้เคียง (Semantic) ของแบบจำลอง Common KADS: Knowledge Analysis and Data Structuring เช่น งาน (Task) การคิด (Inference) โครงสร้างการคิด (Inference Structure) สิ่งที่เกิดหลักการที่ใช้แก้ปัญหาเฉพาะ (Domain Concept) ได้แก่คำสำคัญต่างๆ (Jargon) ที่เกี่ยวข้องกับปัญหา (Domain Ontology) หรือ รวมทั้งความรู้จากประสบการณ์ที่เป็นประโยชน์อื่นๆ (Support Tacit Knowledge) เช่น ข้อควรระวัง (Precaution หรือ Caution)

จากนั้น ขั้นตอนต่อไปเป็นการตรวจสอบความรู้ (Knowledge Validation) ที่ได้จากการวิเคราะห์นั้น ทั้งนี้ เพื่อมั่นใจว่าความรู้ที่ได้มีความครบถ้วนถูกต้อง และใช้งานได้จริง

(5) การสังเคราะห์แบบจำลองความรู้ (Knowledge Modeling) เป็นการนำข้อมูลที่ได้มาทำการวิเคราะห์ความรู้ (Knowledge Analysis) โดยวิเคราะห์หาหลักการและวิธีการทำงานให้ได้ผลที่ได้จากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ วิเคราะห์เอกสารหรือสารสนเทศที่ต้องใช้อ้างอิงในการทำงาน หรือที่ต้องใช้ทำงานบ่อยหรือเป็นประจำ แล้วสร้างแบบจำลอง (Knowledge Modelling) โดยต้องคำนึงถึงการใช้งาน ต้องสนับสนุนอำนวยความสะดวก (Facilitate) เพียงพอ และเหมาะสมสำหรับการตัดสินใจของผู้บริหาร หรือการแก้ปัญหาและการทำงานของกลุ่มผู้ปฏิบัติ (Community of Practice) ดังนั้น อาจอยู่ในชุดความรู้ (Knowledge Pack) รูปแบบต่างๆ อาทิเช่น

- ระบบช่วยตัดสินใจ (Decision Support)
- สารานุกรมความรู้พื้นฐาน (Ontology Mapping)
- ระบบการเรียนรู้ในงานวิกฤติ (E-Learning)
- ระบบการปรับพื้นฐาน (Ontology Tutorial)

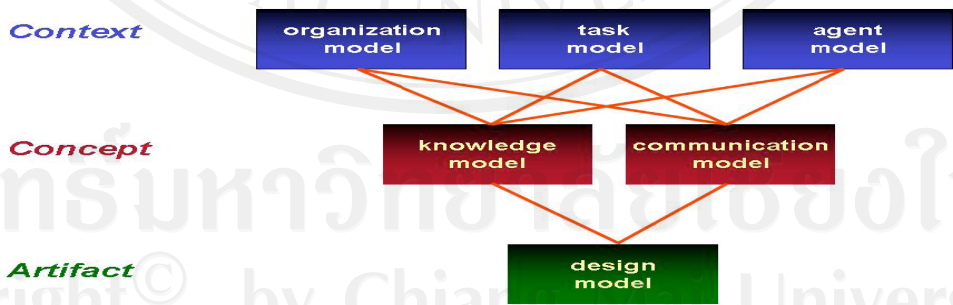
(6) การใช้ความรู้ (Knowledge Utilization) การใช้ความรู้ตามแบบจำลองความรู้ของ Common KADS: Knowledge Analysis and Data Structuring)

- ความรู้ระดับงาน (Task Knowledge) ใช้สำหรับผู้บริหารในการควบคุมงาน ด้วย ความรู้ในระดับวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายในการทำงาน รวมทั้งขีดความสามารถขององค์กรในการทำงาน แก้ปัญหา หรือตัดสินใจ ทำการเชื่อมโยงกับประเด็นสาระ Context ต่างๆ ที่ต้องตัดสินใจ ตามความต้องการขององค์กร

- ความรู้ระดับการคิด (Inference Knowledge) ใช้สำหรับการเรียนรู้ขั้นตอน
 ทุก ๆ ขั้นตอนในการคิดของงานวิกฤติต่างๆ สนับสนุนการเรียนรู้วิธีทำงาน แก้ปัญหา และตัดสินใจ
 เป็นการสร้างตัวสำรองที่สามารถทำงานทดแทนกันได้ (Redundancy) หรือ สนับสนุนการกระจาย
 อำนาจในการตัดสินใจ (Empowerment)

- ความรู้ระดับความสัมพันธ์ของปัญหาเฉพาะ (Domain Knowledge) ให้
 ผู้บริหารใช้ในการนำ (Conduct) กลุ่มนักปฏิบัติช่วยกันร้อยเรียงหลักการต่างๆ ตามความสัมพันธ์ใน
 การหาเหตุผลสำหรับการแก้ปัญหาหรือตัดสินใจ

ในการดำเนินการตามวิธีการวิศวกรรมความรู้ดังกล่าว จะใช้รูปแบบและ
 วิธีการของ Common KADS (Knowledge Analysis and Data Structuring) ซึ่งเป็นชุดเครื่องมือ
 (Instrument) มาตรฐาน ที่ใช้กันแพร่หลาย ชุดเครื่องมือวิศวกรรมความรู้ Common KADS สามารถ
 นำไปใช้ตั้งแต่ขั้นตอนการตรวจสอบความรู้ การจับความรู้ จนถึงการวิเคราะห์และสังเคราะห์
 ความรู้ดังที่กล่าวข้างต้น .วิทยาลัยศิลปะ สื่อ และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยเชียงใหม่) หลักการ
 บริหารจัดการความรู้ตามมาตรฐานสากล ,(เอกสารประกอบการเรียนวิชาวิศวกรรมความรู้)2553(.
 ในขั้นตอนการตรวจสอบความรู้ Common KADS จะมีเครื่องมือชุดแบบจำลอง
 สาระความรู้ (Context Model) ซึ่งมีแบบจำลองย่อยประกอบด้วย แบบจำลององค์กร (Organization
 Model) แบบจำลองงาน (Task Model) และแบบจำลองผู้ปฏิบัติงาน (Agent Model) และแบบจำลอง
 สรุปผลการตรวจสอบความรู้ (Organization-Task-Agent Model) ซึ่งมีโครงสร้างดังในรูปที่ 2.6

รูปที่ 2.6 แสดง CommonKADS Models

ในขั้นตอนการจับความรู้จากผู้เชี่ยวชาญตามวิธีการของ Common KADS หากใช้วิธีการสัมภาษณ์แบบมีวาระ (Structured Interview) จะประกอบด้วยขั้นตอนต่างๆ คือ Scoping Meeting, Knowledge Capturing Meeting, Case Study Meeting, Validation Meeting แต่อาจจะสัมภาษณ์แบบไม่มีวาระ (Unstructured Interview) หรือมีวาระคร่าวๆ (Semi-structured Interview) ก็ได้ เมื่อถอดเทปบทสัมภาษณ์ (Script) แล้ว จะต้องนำมาสร้างบทวิเคราะห์ (Transcript) ที่พร้อมจะนำไปสังเคราะห์เพื่อสร้างแบบจำลองความรู้ (Knowledge Modeling) ต่อไป

ในขั้นตอนการวิเคราะห์และสังเคราะห์ความรู้เพื่อประโยชน์ในการใช้งาน ควรจัดโครงสร้างความรู้ เป็น 3 ระดับ คือ ระดับงาน (Task Level) ระดับคิด (Inference Level) และระดับปัญหา (Domain) ทั้งนี้ จะต้องกลั่นสารสนเทศให้เป็นความรู้ (Distill Information to Knowledge) และทำให้สารสนเทศนั้นนำไปใช้งานได้ (Information for Action) จึงต้องสร้างแบบจำลองความรู้ ตามโครงสร้าง (Knowledge Analysis and Data Structuring) ดังนี้

- Task Knowledge รู้ในภารกิจที่ต้องใช้ความรู้ เป็นความรู้ที่เกิดจากประสบการณ์ในการทำงาน วิทยาศาสตร์ในการแก้ปัญหาและตัดสินใจ (Strategy in Problem Solving and Decision Making)

- Inference Knowledge รู้ว่าต้องคิดในเรื่องอะไรบ้างที่จะทำให้งานประสบความสำเร็จ เป็นการคิดจริงจากประสบการณ์ ไม่ใช่เป็นเพียงความคิด (Idea) แต่ไม่เคยทำ (Knowledge or Experience associates with the Task) มีลักษณะเป็นกลุ่มของความรู้หรือเหตุและผล (Taxonomies) เช่น ข้อควรระวัง (Cautions), ทางเลือก ข้อได้เปรียบ เสียเปรียบ (Alternatives, Advantages, Disadvantages), แนวปฏิบัติ (Guideline), ข้อเสนอแนะ (Recommendation), ข้อกำหนดพื้นฐาน (Requirement), ข้อจำกัด (Limitations) เป็นต้น. ในโครงสร้างอย่างง่าย (Simple Structure) Inference จะแบ่งออกเป็น 3 ขั้นตอน คือ Input Inference รู้เกี่ยวกับทรัพยากรที่ใช้ในการความ (ทำงาน) Process Inference และ (ความรู้เกี่ยวกับวิธีการในการทำงาน) Output Inference ความรู้ (เกี่ยวกับผลลัพธ์ที่ได้จากการทำงาน)

- Domain Concept Knowledge รู้ในหลักการของการคิดนั้น เป็นหลักการที่ใช้เป็นเหตุผลหรือความจำเป็นที่ต้องใช้ Inference เพื่อหาคำตอบ ข้อสรุป หรือตัดสินใจ

- Knowledge Base รู้ในการอ้างอิงรายละเอียดที่ใช้ทำงาน แก้ปัญหา หรือตัดสินใจ เช่น ผู้เชี่ยวชาญ เอกสาร ระบบสารสนเทศ

- Ontology รู้ในหลักการพื้นฐาน นิยาม ทฤษฎีพื้นฐาน ที่จำเป็นต้องรู้สำหรับภารกิจ

ภาพรวมของวิธีวิศวกรรมความรู้ และกระบวนการ (process) ของการนำระบบการจัดการความรู้เข้าใช้ในองค์กร แสดงโดยภาพตามรูปที่ 2.7 ดังนี้

รูปที่ 2.7 ภาพแสดงขั้นตอนของวิศวกรรมความรู้และการนำระบบจัดการความรู้เข้าใช้ในองค์กร (Schreiber, August Th., 1999)

(7) การสร้างระบบสารสนเทศในการจัดการความรู้ (IT Based Knowledge Management System)

ระบบสารสนเทศในองค์กร ประกอบด้วย ส่วนหลัก คือ 2 Operations Support Systems และ Management Support Systems ระบบสารสนเทศจัดการความรู้ที่มีประสิทธิภาพ ควรมีลักษณะ คือ มีการจัดเก็บความรู้เป็นระบบ)Organizationสามารถค้นหาและ () เรียกใช้ความรู้ได้ Retrievalและมีการใช้ความรู้ร่วมกัน และกระจายความรู้ ()Share&Dissemination(ดังนั้น ควรออกแบบระบบสารสนเทศความรู้ (Information Technology) โดยการนำชุดความรู้ที่ได้จากการวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้างต้น มาเข้าระบบให้ชุมชนนักปฏิบัติ (Community of Practice) ใช้งานได้สะดวก โดยอาศัยเทคโนโลยีสารสนเทศในการจัดหมวดหมู่ (Organize) การเรียกใช้ (Retrieval) การกระจาย (Dissemination) และการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ (Sharing) ซอฟต์แวร์ที่ใช้ควรเป็นเทคโนโลยีการประสานงาน (Collaborative Technology) หรือ ประเภทเชื่อมโยงแหล่งความรู้ (Portal) โดยมีโปรแกรมประเภทจัดการเอกสาร (Document

Management) และการช่วยในการค้นหาความรู้ (Search Engine) การจัดการเอกสารอ้างอิงบ่งชี้ในการทำงาน (Repository) และการเชื่อมโยงบนอินเทอร์เน็ต (Portal Link)

การแสดงผลความรู้ จะเลือกใช้เพียงบางลักษณะ คือ

- ความรู้เชิงอธิบาย (Declarative Knowledge) แสดงหน้าที่การทำงานและส่วนประกอบต่างๆ

- ความรู้เชิงกระบวนการ (Procedural Knowledge) แสดงขั้นตอนต่างๆ ในการทำงาน

- ความรู้เชิงความสัมพันธ์หลักการและความหมายต่างๆ (Semantic Knowledge) แสดงแผนภาพความสัมพันธ์ของหลักการต่างๆ หรือแผนที่ความรู้ (knowledge Map)

จากนั้นนำความรู้ที่ได้นำมาประยุกต์ใช้กับเทคโนโลยีสารสนเทศที่สนับสนุนการจัดการความรู้ (MS SharePoint) ซึ่งมีองค์ประกอบที่สนับสนุนการจัดการความรู้ คือ

- แผนที่ความรู้ (Knowledge Map)
- ระบบจัดการเอกสาร (Document Management System)
- ระบบสนทนาปัญหาต่อเนื่อง (Forum Discussion System)
- ฐานข้อมูลผู้เชี่ยวชาญความสามารถในการแก้ไขปัญหาขององค์กร (Capacity management System)
- ตัวอย่างการแก้ปัญหา (Lesson Learned Knowledge Base)
- เทคโนโลยีประสานงานช่วยกันคิดช่วยกันทำ (Collaborative Technology)

(8) การจัดกิจกรรมในการจัดการความรู้ (Foster Application) เป็นการนำระบบจัดการความรู้เข้าใช้งานในองค์กร เช่น การชักจูงความเข้าใจ การฝึกอบรม การกำหนดบทบาทผู้บริหารและผู้มีส่วนร่วมต่างๆ ให้ชัดเจน เป็นต้น

(9) การประเมินผลการจัดการความรู้ (Performance Measurement) โดยประเมินตามตัวชี้วัด เช่น ความคุ้มค่าใช้จ่าย (Cost Effectiveness) การพัฒนากระบวนการ (Process Improvement) หรืออาจวัดผลโดยใช้กรอบดุลดัชนี (Balanced Scorecard)

2.1.9 ระบบการจัดการความรู้เพื่อพัฒนาศักยภาพของพนักงานอัยการในการสอบสวนคดีพิเศษด้านการเงินการธนาคาร (ความผิฐฐานป้ันห้ฐนในตลาดหลักทรัพย์)

ใน KMS จะประกอบด้วย

1 (แผนท้ีความรู้)Knowledge Map(แสดงถึงกระบวนการคิดประกอบหลักการ)Concept(และความสัมพันธ์)Relation(ระหว่างหลักการต่าง ๆ นำไปสู่การแก้ปัญหาหรืออธิบายเหตุผลต่าง ๆ ที่ใช้ในการสอบสวนความผิฐฐานป้ันห้ฐนในตลาดหลักทรัพย์

2 (ระบบจัดการเอกสาร)Document Management System(สามารถจัดเก็บเอกสารอิเล็กทรอนิกส์รูปแบบต่าง ๆ ที่พนักงานอัยการและเจ้าหน้าที่ในสำนักงานอัยการฝ่ายคดีพิเศษ 1 และ 4 ใช้งานบ่อย ๆ ในการทำงานแก้ปัญหาและตัดสินใจ

3 (ระบบสนทนาต่อเนื่อง)Forum Discussion System (สามารถให้พนักงานอัยการและเจ้าหน้าที่ในสำนักงานอัยการฝ่ายคดีพิเศษ 1 และ 4 ขอความช่วยเหลือกัน หรือสนทนาเพื่อแก้ปัญหา หรือการสนทนาถึงความรู้ประสบการณ์ต่าง ๆ เกี่ยวกับปัญหาในการสอบสวนความผิฐฐานป้ันห้ฐนในตลาดหลักทรัพย์

4 (ระบบบริหารความสามารถบุคลากร)Capability Management System (สามารถ ความรู้ประสบการณ์ของบุคลากรภายในองค์กร เป็นระบบที่เก็บรายชื่อผู้มีความรู้และความส หรือรู้ว่าใครรู้อะไร Know-Who-Know-What(หรือทำเนียบผู้เชี่ยวชาญในการสอบสวนความผิฐฐานป้ันห้ฐนในตลาดหลักทรัพย์

5 (ฐานความรู้ และบทเรียนจากประสบการณ์ (Knowledge Base/ Lesson Learned)เรื่องเล่า (กรณีศึกษา) เก็บฐานข้อมูลต่างๆ เช่น กฎหมาย ระเบียบ คดีตัวอย่าง () ประสบการณ์ในการทำงาน Story Telling)เพื่อใช้ในการถ่ายทอดประสบการณ์ให้กับคนรุ่นใหม่ (และคนที่อาจไม่มีประสบการณ์ตรง หรืออาจใช้ประกอบในการแก้ปัญหาหรือตัดสินใจ

6 (เทคโนโลยีการประสานงาน)Collaborative Technologyใช้ติดต่อ (ประสานงานภายในสำนักงานอัยการฝ่ายคดีพิเศษ 1 และ 4 ได้แก่ จดหมายอิเล็กทรอนิกส์ การประชุมทางไกล ระบบโทรศัพท์มือถือ และอื่น ๆ

2.2 ทฤษฎี และหลักกฎหมาย

ในการศึกษาเพื่อจัดทำ “ระบบการจัดการความรู้เพื่อพัฒนาศักยภาพของพนักงานอัยการในการสอบสวนคดีพิเศษด้านการเงินการธนาคาร (การสอบสวนความผิฐฐานป้ันห้ฐนในตลาดหลักทรัพย์)” ได้ศึกษาทฤษฎีและหลักกฎหมาย และ งานวิจัย และระเบียบข้อบังคับ

ต่างๆ ที่สามารถนำมาประยุกต์ หรืออ้างอิง หรือพัฒนาต่อยอดได้ โดยแบ่งออกเป็นหัวข้อต่าง ๆ ได้ดังต่อไปนี้

- (1) การสอบสวน
- (2) การสอบสวนคดีพิเศษ
- (3) อัยการกับการสอบสวน
- (4) คดีการเงินการธนาคาร
- (5) ความผิดฐานปิ่นหุ่น

2.2.1 การสอบสวน

การดำเนินคดีอาญาจะเริ่มเมื่อมีการกล่าวหาว่าได้มีการกระทำผิดอาญา ซึ่งผู้กล่าวหาอาจจะเป็นเอกชน (เช่นผู้เสียหาย) หรือเจ้าพนักงาน (เช่น พนักงานงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจ) ก็ได้ เมื่อมีการกล่าวหาดังกล่าวก็จะเริ่มกระบวนการเพื่อนำตัวผู้กระทำผิดมาลงโทษ กระบวนการ (Process) ดังกล่าวเจ้าหน้าที่ผู้เกี่ยวข้องจะต้องยึดถือปฏิบัติตามกฎหมายแม่บทที่สำคัญคือ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (ป.วิ.อ.)

ป.วิ.อ. มีผลบังคับใช้เมื่อวันที่ 1 ตุลาคม พ.ศ. 2478 และได้มีการแก้ไขเพิ่มเติมหลายครั้ง เป็นกฎหมายที่กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการนำตัวผู้กระทำผิดมาลงโทษ วิธีปฏิบัติของ เจ้าพนักงานที่เกี่ยวข้อง และกำหนดมาตรการเพื่อคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของบุคคลไม่ว่าจะเป็นสิทธิของผู้ต้องหา ผู้เสียหาย จำเลย หรือพยาน ไม่ให้ถูกระทบบกระเทือนโดยไม่ชอบธรรม อันเป็นไปตามหลัก Due Process of Law หรือหลักกระบวนการที่ต้องปฏิบัติเพื่อให้เกิดความถูกต้องชอบธรรมตามกฎหมาย ดังนั้น เจ้าพนักงานจะต้องปฏิบัติตามอำนาจหน้าที่ และตามขั้นตอนต่างๆ ที่กฎหมายกำหนดไว้โดยเคร่งครัด ไม่เช่นนั้นอาจเป็นการปฏิบัติหน้าที่โดยไม่ชอบ และส่งผลให้การกระทำนั้นเสียไปนำมาใช้เพื่อพิสูจน์ความผิดของผู้ถูกกล่าวหา หรือจำเลยไม่ได้ (คณิต ฅนกร. กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา, 2546)

ป.วิ.อ. ได้กำหนดนิยามถ้อยคำต่างๆ ไว้ในมาตรา 2 สำหรับนิยามในส่วนที่เกี่ยวข้องกับหัวข้อการศึกษานี้ เช่น

“การสอบสวน” หมายความว่า การรวบรวมพยานหลักฐานและการดำเนินการทั้งหลายอื่นตามบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายนี้ ซึ่งพนักงานสอบสวนได้ทำไปเกี่ยวกับความผิด ที่กล่าวหา เพื่อที่จะทราบข้อเท็จจริงหรือพิสูจน์ความผิดและเพื่อจะเอาตัวผู้กระทำความผิดมาฟ้องลงโทษ

“การสืบสวน” หมายความว่า การแสวงหาข้อเท็จจริง และหลักฐานซึ่งพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจ ได้ปฏิบัติไปตามอำนาจและหน้าที่เพื่อรักษาความสงบเรียบร้อยของประชาชน และเพื่อที่จะทราบรายละเอียดแห่งความผิด

“พนักงานสอบสวน” หมายความว่า เจ้าพนักงานซึ่งกฎหมายให้อำนาจและหน้าที่ทำการสอบสวน (หมายเหตุ ป.วิ.อ. กำหนดไว้ในมาตรา 18 – 20 ว่าในเขตกรุงเทพมหานคร พนักงานสอบสวน ได้แก่ตำรวจซึ่งมียศตั้งแต่ร้อยตำรวจตรีขึ้นไป ส่วนในจังหวัดอื่น ได้แก่พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจชั้นผู้ใหญ่ ปลัดอำเภอ และตำรวจซึ่งมียศตั้งแต่ร้อยตำรวจตรีขึ้นไป ส่วนความผิดซึ่งมีโทษตามกฎหมายไทยได้กระทำความผิดนอกราชอาณาจักรไทย อัยการสูงสุดเป็นพนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบ)

“พนักงานอัยการ” หมายความว่า เจ้าพนักงานผู้ทำหน้าที่ฟ้องผู้ต้องหาต่อศาล ทั้งนี้จะเป็นข้าราชการในกรมอัยการหรือเจ้าพนักงานอื่นผู้มีอำนาจเช่นนั้นก็ได้

สำหรับหลักเกณฑ์และวิธีการในการสอบสวนเฉพาะที่เกี่ยวกับการสอบสวนคดีพิเศษในความผิดฐานบั่นหุ้่นนั้น ป.วิ.อ. กำหนดไว้ในมาตราต่างๆ ดังนี้

- ว่าด้วยหมายเรียกและหมายอาญา มาตรา 52 – 70
- ว่าด้วยการจับ ชัง คั่น และปล่อยชั่วคราว มาตรา 77 – 119 ทวิ
- ว่าด้วยหลักทั่วไปในการสอบสวน มาตรา 120 – 129
- ว่าด้วยการสอบสวนสามัญ มาตรา 130 – 147
- ว่าด้วยหลักทั่วไปในการรับฟังพยานหลักฐาน มาตรา 226 – 227/1
- ว่าด้วยพยานบุคคล มาตรา 232 – 237 ตรี
- ว่าด้วยพยานเอกสาร มาตรา 238 – 240
- ว่าด้วยพยานวัตถุ มาตรา 241 – 242
- ว่าด้วยผู้เชี่ยวชาญ มาตรา 243 – 244/1

2.2.2 การสอบสวนคดีพิเศษ

พ.ร.บ. การสอบสวนคดีพิเศษ .ศ. 2547 ได้กำหนดวิธีการสืบสวนและสอบสวนขึ้นเป็นพิเศษสำหรับการสืบสวนและสอบสวนคดีอาญาบางประเภทที่กฎหมายกำหนด (จาริต เฟ็งคิชฐ์ *มารู้จักกฎหมาย FBI เมืองไทย*, 2550) แต่ในส่วนหลักเกณฑ์และวิธีการอื่นๆ ในการนำตัวผู้กระทำความผิดมาลงโทษ ยังคงต้องปฏิบัติตาม ป.วิ.อ.ทุกประการ

ตาม พ.ร.บ. การสอบสวนคดีพิเศษ .ศ. 2547 มาตรา 21 กำหนดว่า คดีพิเศษที่จะต้องดำเนินการสืบสวนและสอบสวนตามพระราชบัญญัตินี้ ได้แก่คดีความผิดทางอาญาดังต่อไปนี้

(1) คดีความผิดทางอาญาตามกฎหมายที่กำหนดไว้ในบัญชีท้ายพระราชบัญญัตินี้ และที่กำหนดในกฎกระทรวงโดยการเสนอแนะของคณะกรรมการคดีพิเศษ (กคพ.) โดยคดีความผิดทางอาญาดังกล่าว จะต้องมิลักษณะอย่างหนึ่งอย่างใดดังต่อไปนี้

(ก) คดีความผิดทางอาญาที่มีความซับซ้อน จำเป็นต้องใช้วิธีการสืบสวนสอบสวนและรวบรวมพยานหลักฐานเป็นพิเศษ

(ข) คดีความผิดทางอาญาที่มีหรืออาจมีผลกระทบอย่างรุนแรงต่อความสงบเรียบร้อยและศีลธรรมอันดีของประชาชน ความมั่นคงของประเทศ ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศหรือระบบเศรษฐกิจหรือการคลังของประเทศ

(ค) คดีความผิดทางอาญาที่มีลักษณะเป็นการกระทำความผิดข้ามชาติที่สำคัญหรือเป็นการกระทำขององค์กรอาชญากรรม

(ง) คดีความผิดทางอาญาที่มีผู้ทรงอิทธิพลที่สำคัญเป็นตัวการผู้ใช้หรือผู้สนับสนุน

(จ) คดีความผิดทางอาญาที่มีพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจชั้นผู้ใหญ่ซึ่งมิใช่พนักงานสอบสวนคดีพิเศษหรือเจ้าหน้าที่คดีพิเศษเป็นผู้ต้องสงสัยเมื่อมีหลักฐานตามสมควรว่าน่าจะได้กระทำความผิดอาญาหรือเป็นผู้ถูกกล่าวหาหรือผู้ต้องหา

ทั้งนี้ ตามรายละเอียดของลักษณะของการกระทำความผิดที่ กคพ. กำหนด

(2) คดีความผิดทางอาญาอื่นนอกจาก (1) ตามที่ กคพ. มีมติด้วยคะแนนเสียงไม่น้อยกว่าสองในสามของกรรมการทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ ฯลฯ

ในบัญชีท้าย พ.ร.บ.การสอบสวนคดีพิเศษฯ และตามกฎกระทรวง ได้กำหนดคดีพิเศษไว้ รวม 27 ประเภท ซึ่งมีกลุ่มคดีที่เรียกว่า “คดีการเงินการธนาคาร” รวมอยู่ด้วย

นอกจากกำหนดลักษณะคดีให้เป็น “คดีพิเศษ” แล้ว พ.ร.บ.การสอบสวนคดีพิเศษฯ ยังกำหนด “วิธีการสืบสวนสอบสวน” ให้มีลักษณะพิเศษ เช่น

- มาตรา 24 ในกรณีจำเป็นเร่งด่วน พนักงานสอบสวนคดีพิเศษมีอำนาจค้นเคหสถาน สถานที่ใดๆ ยานพาหนะ หรือบุคคลใด ได้โดยไม่ต้องมีหมาย
- มาตรา 25 พนักงานสอบสวนคดีพิเศษอาจยื่นคำขอต่อศาลเพื่ออนุญาตให้ดักฟังโทรศัพท์ ดักข้อมูลจากเครื่องมือสื่อสาร คอมพิวเตอร์ หรือสื่อทางเทคโนโลยีสารสนเทศทุกชนิด
- มาตรา 27 ให้มีการจัดทำเอกสารเพื่อการแฝงตัวหรืออำพรางตัว (Undercover) เพื่อประโยชน์ในการสืบสวนสอบสวนได้

ในส่วนของพนักงานอัยการต้องเข้าไปเกี่ยวข้องกับการสอบสวนคดีพิเศษนั้น กำหนดในมาตรา 32 ดังนี้

มาตรา 32 ในกรณีที่ กคพ. เห็นว่า เพื่อประสิทธิภาพในการปราบปราม การกระทำความผิดคดีพิเศษ กคพ. จะให้ความเห็นชอบให้คดีพิเศษคดีหนึ่งคดีใดหรือคดีประเภทใดต้องมีพนักงานอัยการหรืออัยการทหาร แล้วแต่กรณี มาสอบสวนร่วมกับพนักงานสอบสวนคดีพิเศษ หรือมาปฏิบัติหน้าที่ร่วมกับพนักงานสอบสวนคดีพิเศษเพื่อให้คำแนะนำและตรวจสอบพยานหลักฐานตั้งแต่ชั้นเริ่มการสอบสวน แล้วแต่กรณี ก็ได้ เว้นแต่การสอบสวนคดีพิเศษที่มีลักษณะอย่างหนึ่งอย่างใดตามมาตรา 21 วรรคหนึ่ง (1) (ค) หรือ (ง) ต้องมีพนักงานอัยการหรืออัยการทหารมาสอบสวนร่วมกับพนักงานสอบสวนคดีพิเศษทุกคดี แล้วแต่กรณี ทั้งนี้ การสอบสวนร่วมกันหรือการปฏิบัติหน้าที่ร่วมกันดังกล่าวให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่ กคพ. กำหนด (ข้อบังคับ กคพ. ว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการเกี่ยวกับการสอบสวนร่วมกันหรือการปฏิบัติหน้าที่

ร่วมกันในคดีพิเศษระหว่างพนักงานสอบสวนคดีพิเศษกับพนักงานอัยการหรืออัยการทหาร พ.ศ. 2547)

2.2.3 อัยการกับการสอบสวน

งานสอบสวนในคดีอาญาของไทย มีการเปลี่ยนแปลงผู้รับผิดชอบหรือผู้มีอำนาจสอบสวนอยู่หลายครั้ง เช่น เมื่อแรกปฏิรูปกระบวนการยุติธรรมของไทย ในปี พ.ศ. 2435 – 2436 ซึ่งได้มีระบบกฎหมายใหม่ และหน่วยงานใหม่ รวมทั้งศาล และอัยการด้วยนั้น งานสอบสวนอยู่ในความรับผิดชอบของอัยการ ดังที่ปรากฏในกฎหมายตราว่าคดีกระทรวงยุติธรรม ลงวันที่ 1 เมษายน ร.ศ. 112

ต่อมา ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (ป.วิ.อ.) ซึ่งมีผลบังคับใช้เมื่อวันที่ 1 ตุลาคม พ.ศ. 2478 กำหนดให้พนักงานอัยการมีหน้าที่ฟ้องผู้ต้องหาต่อศาลเท่านั้น ส่วนการสอบสวนเป็นอำนาจของ “พนักงานสอบสวน” และหลังจากประกาศใช้ ป.วิ.อ. ดังกล่าว ก็มีการโอนย้ายอำนาจสอบสวนกันไปมาหลายครั้งระหว่างฝ่ายตำรวจกับฝ่ายปกครอง ซึ่ง เป็นไปตามข้อบังคับกระทรวงมหาดไทย จนในที่สุดนับแต่ปี พ.ศ. 2506 เป็นต้นมาอำนาจสอบสวน อยู่กับฝ่ายตำรวจฝ่ายเดียว จนต่อมาเกิดความล้มเหลวในการดำเนินคดีอาญาบางประเภท เช่น คดีที่ เกี่ยวกับการเงินการธนาคาร คดีกู้ยืมเงินอันเป็นการฉ้อโกงประชาชน เป็นต้น จึงเกิดเสียงเรียกร้อง ให้พนักงานอัยการเข้าไปมีส่วนร่วมในการสอบสวน (บทความของ อมร จันทรสมบูรณ์ โกเมน ภัทรภิมย์ คณิต ฌ นคร กุลพล พลวัน เป็นต้น รวมถึงพิมพ์ในอัยการกับการสอบสวนคดีอาญา โดย ศูนย์บริการเอกสารและวิชาการ กรมอัยการ)

ตามหลักการพิจารณาความอาญานั้น ถือว่าอำนาจสอบสวนกับอำนาจ ฟ้องร้องเป็นอำนาจเดียวกัน โดยถือเป็นอำนาจขั้นก่อนการพิจารณาของศาล การสอบสวนเป็นการ แสวงหาข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานเพื่อประโยชน์ในการพิจารณาสั่งคดีของอัยการ (คณิต ฌ นคร, กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา, 2546.) ในอารยประเทศอัยการจึงต้องเข้าไปรับผิดชอบงาน สอบสวน แต่กรณีของประเทศไทยที่กำหนดให้ฝ่ายตำรวจมีอำนาจสอบสวน เป็นเหตุผลเฉพาะทาง ประวัติศาสตร์ของไทย ซึ่งได้แบบอย่างมาจากประเทศแอฟริกาใต้ (พระยามานวราชเสวี บท สัมภาษณ์ตีพิมพ์ในวารสารอัยการ, 2523) ซึ่งได้แยกอำนาจสอบสวนเป็น 2 ตอน คือ การสอบสวน

เพื่อรวบรวมพยานหลักฐาน เป็นอำนาจของฝ่ายปกครองหรือตำรวจ กับอำนาจพิจารณาว่าจะฟ้องหรือไม่ฟ้อง เป็นอำนาจของพนักงานอัยการ

ต่อมา ในปี พ.ศ. 2542 ได้มีการแก้ไข ป.วิ.อ.ให้พนักงานอัยการเข้าไปร่วมสอบสวนในคดีบางประเภท และในปี พ.ศ. 2547 ได้มี พ.ร.บ. การสอบสวนคดีพิเศษ พ.ศ. 2547 ซึ่งทำให้อัยการได้เข้าร่วมในการสอบสวน ดังนั้น สำนักงานอัยการสูงสุดจึงได้จัดตั้งหน่วยเฉพาะชั้นรับผิดชอบงานสอบสวน ซึ่งตามกฎหมายกระทรวงแบ่งส่วนราชการสำนักงานอัยการสูงสุด พ.ศ. 2546, 2549 และ 2553 สำนักงานอัยการสูงสุดได้กำหนดให้มีหน่วยงานภายในที่รับผิดชอบงานสอบสวน ดังนี้

(1) สำนักงานอัยการพิเศษฝ่ายอำนวยการความยุติธรรมชั้นสอบสวน
สำนักงานคดีอาญา รับผิดชอบงานทั้งปวงในการดำเนินงานคุ้มครองเด็กในคดีอาญาของศูนย์อำนวยการคุ้มครองเด็กในคดีอาญา กรุงเทพมหานคร งานชั้นสูตรพลิกศพของศูนย์อำนวยการคดีชั้นสูตรพลิกศพ กรุงเทพมหานคร และงานสืบพยานไว้ก่อนเพื่อคุ้มครองเด็กตามที่กฎหมายกำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ของพนักงานอัยการหรือสำนักงานอัยการสูงสุด และตามนัยแห่งระเบียบสำนักงานอัยการสูงสุดว่าด้วยการนั้น

(2) (สำนักงานอัยการพิเศษฝ่ายคดีพิเศษ 1 และ 4 สำนักงานคดีพิเศษ
รับผิดชอบการสอบสวนและการดำเนินคดีอาญาทั้งปวงที่กฎหมายกำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ของกรมสอบสวนคดีพิเศษ กระทรวงยุติธรรม เว้นแต่คดีที่อยู่ในอำนาจหน้าที่ของสำนักงานคดีทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศ

อย่างไรก็ตาม สำนักงานอัยการสูงสุดยังไม่ใช่เจ้าภาพหลักในงานสอบสวน แต่เป็นเพียงเข้าไปร่วมสอบสวนกับหน่วยงานอื่น ขณะเดียวกันสำนักงานอัยการสูงสุดก็ยังไม่มียุทธศาสตร์ที่ชัดเจนในการพัฒนางานสอบสวน ดังนั้น งานสอบสวนของพนักงานอัยการจึงยังมีปัญหาอยู่มาก ซึ่งจะได้วิเคราะห์โดยละเอียดต่อไป

2.2.4 คดีการเงินการธนาคาร

คดีการเงินการธนาคาร (Financial and Banking Crimes) มีความหมายใกล้เคียง หรือทับซ้อนอยู่กับชื่อเรียกอื่น เช่น อาชญากรรมทางเศรษฐกิจ (Economic Crime) อาชญากรรมทางการพาณิชย์ (Commercial Crime) อาชญากรรมซึ่งกระทำโดยห้างหุ้นส่วน / บริษัท

(Corporate Crime) อาชญากรรมที่กระทำผิดเกี่ยวกับการเงิน (Finance Crime) อาชญากรรมคอปกขาว (White-collar Crime) อาชญากรรมทางธุรกิจ (Business Crime) เป็นต้น (วีรพงษ์ บุญโยภาส. อาชญากรรมทางเศรษฐกิจ, 2547. อานาจ เนตยสุภา อาชญากรรมทางเศรษฐกิจ, เอกสารเผยแพร่ สถาบันพัฒนาบุคลากรในกระบวนการยุติธรรม สำนักงานกิจการยุติธรรม, ไม่ปรากฏปีที่พิมพ์)

คดีการเงินการธนาคาร เป็นคดีสาขาหนึ่งของ “อาชญากรรมทางเศรษฐกิจ” (White Collar Crime/ Economic Crime) ในความหมายของอาชญากรรมทางเศรษฐกิจ นั้น ได้มีนักวิชาการของประเทศตะวันตกได้ให้ความหมายไว้ ต่างๆ นานา เช่น Edwin Sutherland นิยามว่า “อาชญากรรมทางเศรษฐกิจ คือ การกระทำความผิดกฎหมายอาญา หรือกฎหมายอื่น โดยบุคคลที่มีสถานภาพทางเศรษฐกิจ อาศัยความสัมพันธ์ทางอาชีพของเขาเหล่านั้น และ ความผิดดังกล่าวก่อให้เกิดความเสียหายต่อวงการธุรกิจ ตลอดจนเศรษฐกิจของประเทศ” ซึ่งจากความหมายดังกล่าวเราอาจเรียก อาชญากรรมเศรษฐกิจอย่างง่าย ๆ ว่า การโกง หรือการฉ้อฉล หลอกลวงให้ผู้อื่นหลงเชื่อ โดยอาชญากรซึ่งเป็นผู้มีความรู้ มีสถานภาพในสังคม เป็นที่นับหน้าถือตาของคนในสังคม กระทำการโดยใช้วิธีการปกปิด บางครั้งอาจกระทำผิดโดยอาศัยอำนาจหน้าที่ของตน และแม้วิธีการกระทำความผิดอาจไม่สร้างความหวาดกลัว สะเทือนขวัญ ต่อประชาชน เช่นเดียวกับการฆ่าคนตาย หรืออาชญากรรมอื่นๆ ที่มีการใช้กำลังทางกายภาพที่รุนแรง แต่ผลของการกระทำผิดนั้น อาจสร้างความเสียหายร้ายแรงต่อภาวะเศรษฐกิจ การเงินการคลังมากกว่าฉ้อโกงธรรมดา โดยที่สังคมอาจไม่ทราบถึงความเสียหายที่เกิดขึ้น หรือแทบไม่รู้เลยด้วยซ้ำว่าเป็นเหยื่อของอาชญากรประเภทนี้ (อานาจ เนตยสุภา)

เพื่อความชัดเจนในทางปฏิบัติ สำนักงานอัยการสูงสุด (สำนักงานคดีเศรษฐกิจและทรัพยากร) ได้กำหนดว่าคดีความผิดเกี่ยวกับการเงินการธนาคาร ได้แก่ความผิดดังต่อไปนี้

- (1) ความผิดเกี่ยวกับการเงินและการธนาคารที่ธนาคารแห่งประเทศไทย ธนาคารพาณิชย์ บริษัทเงินทุนหลักทรัพย์ บริษัทเครดิตฟองซิเอร์ เป็นผู้เสียหายหรือผู้ต้องหา
- (2) ความผิดเกี่ยวกับกฎหมายปรัวรรตเงินตรา
- (3) การกู้ยืมเงินที่เป็นการฉ้อโกงประชาชน เช่น แชร่ลู่โกโซ่ แชร่ซาร์เตอร์ แชร่แม่หม้อย หรือธุรกิจเงินต่อเงิน

- (4) การถือโงงโดยเอกสารที่ผ่านทางธนาคารในการส่งสินค้าไปยังต่างประเทศ
- (5) การถือโงงด้วยการใช้เอกสารเลตเตอร์ออฟเครดิต หรือเอกสารการโอนเงิน หรือตั๋วแลกเงินระหว่างประเทศปลอม
- (6) การถือโงงด้วยการใช้พันธบัตร สิทธิบัตร หรือใบหุ้นปลอม หรือใช้โดย มิชอบ
- (7) การถือโงงในการซื้อขายในตลาดค้าผลิตผลล่วงหน้า
- (8) การถือโงงในการซื้อขายหุ้นในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย เช่น การปั่นหุ้น, การซื้อขายโดยคนวงใน (Insider Trading)
- (9) การถือโงงด้วยการใช้บัตรเครดิต ตั๋วแลกเงินเดินทางระหว่างประเทศปลอม เช่น การขโมยบัตรเครดิตของผู้อื่นมาใช้, ปลอมบัตรเครดิตขึ้นมาใหม่ทั้งฉบับ (บัตรขาว)
- (10) การถือโงงหรือลักทรัพย์จากเครื่องจ่ายเงินอัตโนมัติ (Automatic Teller Machine)
- (11) ความผิดเกี่ยวกับการปลอมแปลงเงินตรา

2.2. 5 การปั่นหุ้นและ ความผิดฐานปั่นหุ้น

2.2.5.1 ลักษณะของการปั่นหุ้น

“การปั่นหุ้น” หมายความว่า การถือราคาหุ้น โดยทำให้ราคาหุ้นไม่เปลี่ยนแปลงไปตามธรรมชาติตามลักษณะของอุปสงค์ (Demand) และอุปทาน (Supply) ของตลาด โดยมีเป้าหมายในการหากำไรจากการสร้างราคาเทียมดังกล่าว (วีระพงษ์ บุญโญภาส, *อาชญากรรมทางเศรษฐกิจ*, 2547. ลักษณะของการปั่นหุ้นอาจกระทำโดย

- (1) ทำให้ราคาหุ้นสูงกว่าที่ควรจะเป็นไปตามธรรมชาติ โดยมุ่งหวังจะได้กำไรจากการขายหุ้นในระดับสูงๆ นั้น
- (2) ทำให้ราคาหุ้นคงที่ไม่ตกไปจากระดับหนึ่ง มักจะทำกับหุ้นที่เพิ่งเข้าตลาดในระยะแรกๆ เพื่อหวังผลระยะยาว หรือเพื่อผลประโยชน์ และชื่อเสียงของเจ้าของกิจการ
- (3) ทำให้ราคาหุ้นต่ำลง เพื่อให้ผู้ขายรายอื่นเกิดความตื่นตระหนกและเทขายออกมาในราคาที่ถูกลง ผู้ปั่นหุ้นก็จะซื้อเข้ามาในราคาที่ถูกลง และเก็บไว้ขายเมื่อราคาสูงขึ้น

คำว่า “ปั่นหุ้น” (Manipulation) เป็นภาษาที่ใช้ในการซื้อขายหุ้นในตลาดหลักทรัพย์ และเป็นที่เข้าใจของประชาชนทั่วไปว่าต้องมีการโกงกันจากการซื้อขายหุ้นในตลาดหลักทรัพย์ ทำให้นักเล่นหุ้นต้องหลงเข้าไปเป็นเหยื่อโดยไม่รู้ตัว สำหรับภาษากฎหมายใช้คำว่า “การกระทำอันไม่เป็นธรรมเกี่ยวกับการซื้อขายหลักทรัพย์” (Unfair Securities Trading Practices) โดยมีบัญญัติเป็นความผิดทางอาญาไว้ในพระราชบัญญัติหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ พ.ศ. 2535 ตั้งแต่มาตรา 238 ถึงมาตรา 244 มีกำหนดโทษ ตามมาตรา 296 โดยทุกความผิดจะมีโทษเป็นอย่างเดียวกัน

2.2.5.2 ความผิดฐานปั่นหุ้น (Market Manipulation)

ตามพระราชบัญญัติหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ พ.ศ. 2535 กำหนดข้อห้ามกระทำการอันเข้าข่ายเป็นความผิดฐานปั่นหุ้น แบ่งออกได้เป็น 3 กลุ่ม คือ

2.2.5.2.1 การปั่นหุ้นโดยวิธีการบอกกล่าวข้อความอันเป็นเท็จ (False Statement)

มาตรา 238 ห้ามการบอกกล่าวข้อความอันเป็นเท็จหรือทำให้ผู้อื่นสำคัญผิดในข้อเท็จจริง²

มาตรา 239 ห้ามการแพร่ข่าวว่าหลักทรัพย์จะมีราคาสูงขึ้นหรือลดลง และข้อยกเว้น³

มาตรา 240 ห้ามการแพร่ข่าวอันเป็นเท็จให้เลื่องลือ (Disseminate News)⁴

² มาตรา 238 ห้ามมิให้บริษัทหลักทรัพย์ หรือผู้ซึ่งรับผิดชอบในการดำเนินกิจการของบริษัทหลักทรัพย์หรือบริษัทที่ออกหลักทรัพย์ หรือผู้มีส่วนได้เสียในหลักทรัพย์บอกกล่าวข้อความอันเป็นเท็จหรือข้อความใดโดยเจตนาให้ผู้อื่นสำคัญผิดในข้อเท็จจริงเกี่ยวกับฐานะการเงิน ผลการดำเนินงานหรือราคาซื้อขายหลักทรัพย์ของบริษัทหรือนิติบุคคลที่มีหลักทรัพย์จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์หรือหลักทรัพย์ซื้อขายในศูนย์ซื้อขายหลักทรัพย์

³ มาตรา 239 ห้ามมิให้บริษัทหลักทรัพย์ หรือผู้ซึ่งรับผิดชอบในการดำเนินกิจการของบริษัทหลักทรัพย์หรือบริษัทที่ออกหลักทรัพย์ หรือผู้มีส่วนได้เสียในหลักทรัพย์ แพร่ข่าวเกี่ยวกับข้อเท็จจริงใด ๆ อันอาจทำให้บุคคลอื่นเข้าใจว่าหลักทรัพย์ใดจะมีราคาสูงขึ้นหรือลดลง เว้นแต่จะเป็นการแพร่ข่าวในข้อเท็จจริงที่ได้แจ้งไว้กับตลาดหลักทรัพย์แล้ว

⁴ มาตรา ๒๔๐ ห้ามมิให้ผู้ใดแพร่ข่าวอันเป็นความเท็จให้เลื่องลือจนอาจทำให้บุคคลอื่นเข้าใจว่าหลักทรัพย์ใดจะมีราคาสูงขึ้นหรือลดลง

2.2.5.2.2 การปั่นหุ้นโดยใช้ข้อมูลภายใน (Insider Trading)

มาตรา 241 ห้ามการซื้อขายหลักทรัพย์โดยใช้ข้อมูลภายในเพื่อประโยชน์ต่อตนเองหรือผู้อื่น⁵

มาตรา 242 สิทธิเรียกให้ส่งมอบผลประโยชน์ที่ได้จากการใช้ข้อมูลภายใน ให้แก่สำนักงาน⁶

⁵ มาตรา ๒๔๑ ในการซื้อหรือขายซึ่งหลักทรัพย์จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ หรือหลักทรัพย์ที่ซื้อขายในศูนย์ซื้อขายหลักทรัพย์ ห้ามมิให้บุคคลใดทำการซื้อหรือขายหรือเสนอซื้อหรือเสนอขายหรือชักชวนให้บุคคลอื่นซื้อหรือขายหรือเสนอซื้อหรือเสนอขายซึ่งหลักทรัพย์จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์หรือหลักทรัพย์ที่ซื้อขายในศูนย์ซื้อขายหลักทรัพย์ไม่ว่าโดยทางตรงหรือทางอ้อม ในประการที่น่าจะเป็นการเอาเปรียบต่อบุคคลภายนอก โดยอาศัยข้อเท็จจริงอันเป็นสาระสำคัญต่อการเปลี่ยนแปลงราคาของหลักทรัพย์ที่ยังมิได้เปิดเผยต่อประชาชนและคนได้ล่วงรู้มาในตำแหน่งหรือฐานะเช่นนั้น และไม่ว่าการกระทำดังกล่าวจะกระทำเพื่อประโยชน์ต่อตนเองหรือผู้อื่น หรือนำข้อเท็จจริงเช่นนั้นออกเปิดเผยเพื่อให้ผู้อื่นกระทำการดังกล่าวโดยคนได้รับประโยชน์ตอบแทน

เพื่อประโยชน์แห่งมาตรานี้ บุคคลตามวรรคหนึ่งให้รวมถึง

(๑) กรรมการ ผู้จัดการ ผู้รับผิดชอบในการดำเนินงานหรือผู้สอบบัญชีของบริษัทที่มีหลักทรัพย์จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์หรือบริษัทที่มีหลักทรัพย์ซื้อขายในศูนย์ซื้อขายหลักทรัพย์

(๒) ผู้ถือหลักทรัพย์ของบริษัทที่มีหลักทรัพย์จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์หรือบริษัทที่มีหลักทรัพย์ซื้อขายในศูนย์ซื้อขายหลักทรัพย์ที่ถือหลักทรัพย์ตามมูลค่าที่ตราไว้เกินร้อยละห้าของทุนจดทะเบียน ในกรณีนี้ให้คำนวณมูลค่าหลักทรัพย์ของผู้ถือหลักทรัพย์โดยนับหลักทรัพย์ของคู่สมรสและบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะของผู้ถือหลักทรัพย์ดังกล่าวรวมเป็นหลักทรัพย์ของผู้ถือหลักทรัพย์ด้วย

(๓) เจ้าหน้าที่ของหน่วยงานของรัฐ หรือกรรมการ ผู้จัดการ หรือพนักงานของตลาดหลักทรัพย์ หรือศูนย์ซื้อขายหลักทรัพย์ ซึ่งอยู่ในตำแหน่งหรือฐานะที่สามารถล่วงรู้ข้อเท็จจริง อันเป็นสาระสำคัญต่อการเปลี่ยนแปลงราคาของหลักทรัพย์อันได้จากการปฏิบัติหน้าที่

(๔) ผู้ใดซึ่งเกี่ยวข้องกับหลักทรัพย์ และหรือการซื้อหรือขายหลักทรัพย์ในตลาดหลักทรัพย์ หรือศูนย์ซื้อขายหลักทรัพย์

⁶ มาตรา 242 เพื่อมิให้บุคคลตามมาตรา 241 วรรคสอง ได้รับประโยชน์จากการฝ่าฝืนมาตรา 241 วรรคหนึ่งให้สำนักงานมีสิทธิเรียกให้ผู้ฝ่าฝืนดังกล่าวส่งมอบผลประโยชน์ที่ตนได้มาจากการซื้อขายหลักทรัพย์นั้น หรือจากการนำข้อเท็จจริงออกเปิดเผย ซึ่งได้กระทำภายในหกเดือนนับจากวันที่ตนได้ล่วงรู้ข้อเท็จจริงดังกล่าว และให้ผู้ฝ่าฝืนนั้นส่งมอบผลประโยชน์ตามที่สำนักงานเรียกร้องภายในกำหนดเวลาที่สำนักงานกำหนด

ผลประโยชน์ที่เรียกได้ตามวรรคหนึ่ง ให้ตกเป็นของสำนักงาน

2.2.5.2.3 การปิ่นหุ้นโดยวิธีการอำพราง (Concealment to Mislead)

มาตรา 243 ข้อห้ามการซื้อขายหลักทรัพย์โดยอำพรางเพื่อให้บุคคลทั่วไปหลงผิด⁷

มาตรา 244 กรณีที่ถือว่าเป็นการอำพรางเพื่อให้บุคคลทั่วไปหลงผิด⁸

2.3 แนวความคิดเกี่ยวกับการกำกับดูแลตลาดเงินและตลาดทุน

การสอบสวนความผิดฐานปิ่นหุ้นในตลาดหลักทรัพย์ จะต้องทำความเข้าใจบริบทที่เกี่ยวข้องกับ “หุ้น” และ “ตลาดหลักทรัพย์” ซึ่งได้แก่ ระบบการเงิน ตลาดการเงิน ตลาดทุน และระบบการกำกับดูแลตลาดทุน และพฤติกรรมกรรมการปิ่นหุ้น ซึ่งเป็นพื้นฐานที่สำคัญที่จะทำความเข้าใจ “การปิ่นหุ้น” โดยมีรายละเอียด ดังนี้

ขายหลักทรัพย์

มาตรา ๒๔๓ ในการซื้อหรือขายหลักทรัพย์จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์หรือหลักทรัพย์ซื้อขายในศูนย์ซื้อ

(๑) ห้ามมิให้ผู้ใดทำการซื้อหรือขายหลักทรัพย์โดยรู้เห็น หรือตกลงกับบุคคลอื่นอันเป็นการอำพรางเพื่อให้บุคคลทั่วไปหลงผิดไปว่าขณะใดขณะหนึ่งหรือช่วงเวลาใดเวลาหนึ่งหลักทรัพย์นั้นได้มีการซื้อหรือขายกันมาก หรือราคาของหลักทรัพย์นั้นได้เปลี่ยนแปลงไปหรือไม่มีการเปลี่ยนแปลง อันไม่ตรงต่อสภาพปกติของตลาด

(๒) ห้ามมิให้ผู้ใด โดยตนเองหรือร่วมกับผู้อื่นทำการซื้อขายหลักทรัพย์ในลักษณะต่อเนื่องกัน อันเป็นผลทำให้การซื้อหรือขายหลักทรัพย์นั้นผิดไปจากสภาพปกติของตลาด และการกระทำดังกล่าวได้กระทำไปเพื่อชักจูงให้บุคคลทั่วไปทำการซื้อหรือขายหลักทรัพย์นั้น เว้นแต่เป็นการกระทำโดยสุจริตเพื่อปกป้องประโยชน์อันชอบธรรมของตน

มาตรา ๒๔๔ ในกรณีดังต่อไปนี้ ให้ถือว่าเป็นการอำพรางเพื่อให้บุคคลทั่วไปหลงผิดตามมาตรา ๒๔๓ (๑)

ด้วย

(๑) ทำการซื้อหรือขายหลักทรัพย์ ซึ่งในที่สุดบุคคลที่ได้ประโยชน์จากการซื้อและขายหลักทรัพย์นั้นยังคงเป็นบุคคลคนเดียวกัน

(๒) สั่งซื้อหลักทรัพย์โดยรู้อยู่แล้วว่าตนเองหรือผู้ซึ่งร่วมกันได้สั่งขายหรือจะสั่งขายหลักทรัพย์ของนิติบุคคลเดียวกันหรือของโครงการจัดการกองทุนรวมเดียวกัน ประเภทและชนิดเดียวกัน ทั้งนี้ โดยมีจำนวนใกล้เคียงกัน ราคาใกล้เคียงกัน และภายในเวลาใกล้เคียงกัน

(๓) สั่งขายหลักทรัพย์โดยรู้แล้วว่าตนเองหรือผู้ซึ่งร่วมกันได้สั่งซื้อหรือจะสั่งซื้อหลักทรัพย์ของนิติบุคคลเดียวกันหรือของโครงการจัดการกองทุนรวมเดียวกัน ประเภทและชนิดเดียวกัน ทั้งนี้ โดยมีจำนวนใกล้เคียงกัน ราคาใกล้เคียงกันและภายในเวลาใกล้เคียงกัน

2.3.1 ระบบการเงิน (Financial System)

ระบบการเงิน หมายถึง ระบบความสัมพันธ์ระหว่างผู้ระดมทุน (ผู้ขาดแคลนเงินทุน) ผู้มีเงินทุนส่วนเกิน ตัวกลางทางการเงิน และบทบาทหน้าที่ที่พึ่งมีต่อกัน เพื่อให้สามารถระดมเงินทุนไปใช้ก่อนและส่งคืนเงินทุนพร้อมผลตอบแทนได้อย่างเป็นระบบ ซึ่งแต่ละฝ่ายในระบบนี้มีหน้าที่ทางการเงินที่ต้องปฏิบัติต่อกันและคาดหวังจากแต่ละฝ่ายว่าจะปฏิบัติหน้าที่ต่อกันด้วยดี (อัญญา ชันชวิทย์, 2545)

ทั้งนี้ ความสัมพันธ์ระหว่างผู้มีเงินทุนส่วนเกินกับผู้ขาดแคลนเงินทุนนั้น เป็นไปตาม 3 ลักษณะ ดังนี้

(1) การกู้ยืมโดยตรง (Direct Lending) คือ การระดมเงินทุนของผู้ขาดแคลนเงินทุนจากคนใกล้ชิดหรือคนรู้จักซึ่งมีเงินทุนส่วนเกิน เช่น เจ้าของบริษัท เพื่อน ญาติ ฯลฯ

(2) สถาบันการเงิน (Financial Institution) เป็นตัวกลางทางการเงินระหว่างผู้มีเงินทุนส่วนเกินและผู้ขาดแคลนเงินทุน โดยสถาบันการเงินจะทำหน้าที่เป็นผู้ระดมทุนจากผู้ที่มีเงินทุนส่วนเกินในรูปเงินฝาก เช่น บัญชีออมทรัพย์ บัญชีฝากประจำ ตั๋วสัญญาใช้เงิน เป็นต้น แล้วปล่อยกู้แก่ผู้ขาดแคลนเงินทุน โดยผู้กู้ต้องทำสัญญาการกู้เงิน แสดงรายละเอียดของโครงการที่ขอกู้ หรือนำสินทรัพย์อื่นๆ เช่น ที่ดิน ฯลฯ มาค้ำประกันการกู้

(3) ตลาดการเงิน (Financial Market) คือ ตัวกลางที่ให้ผู้ต้องการเงินทุนหรือผู้ขาดแคลนเงินทุน และผู้มีเงินทุนส่วนเกิน(ผู้ลงทุน) มาพบกันเพื่อเป็นการจัดหาเงินทุนสำหรับผู้ที่ต้องการเงินทุน โดยใช้สินทรัพย์ทางการเงินต่างๆเป็นเครื่องมือ เพื่อเพิ่มช่องทางการจัดหาเงินทุนของกิจการให้เข้าถึงแหล่งเงินทุนได้ง่ายขึ้น ในขณะที่เดียวกันก็เป็นการเพิ่มทางเลือกในการลงทุนให้กับผู้ลงทุนมากขึ้น เช่น ตั๋วเงินคลัง ตราสารหนี้ หุ้นสามัญ เป็นต้น การซื้อขายสินทรัพย์ทางการเงินดังกล่าวอาจกระทำโดยวิธีการต่อรองราคา และการประมูลราคา โดยการพบกันระหว่างผู้ซื้อและผู้ขายโดยตรงหรือกระทำผ่านโทรศัพท์ ระบบคอมพิวเตอร์ ฯลฯ

2.3.2 ประเภทของตลาดการเงิน

อาจแบ่งได้หลายแบบตามเกณฑ์ที่นำมาใช้ในการจัดแบ่งเช่น แบ่งตามประเภทสินทรัพย์ทางการเงินที่ทำการซื้อขายในตลาด การแบ่งตลาดการเงินตามระยะเวลาของหลักทรัพย์ทางการเงิน ซึ่งแบ่งได้เป็นตลาดเงินและตลาดทุน

2.3.2.1 ตลาดเงิน (Money Market) หมายถึง แหล่งระดมเงินทุนหรือลงทุนระยะสั้นไม่เกิน 1 ปีมีวัตถุประสงค์ในการระดมทุนเพื่อการบริโภค หรือเป็นทุนหมุนเวียนในระยะสั้นเป็นหลัก ทั้งนี้ รวมถึงการกู้ยืมเงินระหว่างสถาบันการเงิน การกู้ยืมของรัฐบาลโดยใช้ตั๋วเงินคลัง และการซื้อขายหลักทรัพย์ ทางการเงินที่มีอายุการไถ่ถอนระยะสั้น เช่น ตั๋วแลกเงิน ตั๋วสัญญาใช้เงิน ตั๋วเงินคลัง

เป็นต้น สถาบันที่มีบทบาทสำคัญในตลาดเงิน ได้แก่ ธนาคารพาณิชย์ ธนาคารแห่งประเทศไทย และบริษัทเงินทุน

2.3.2.2 ตลาดทุน (Capital Market) หมายถึง แหล่งระดมทุนหรือลงทุนระยะยาวเกิน 1 ปี ที่ผู้ต้องการเงินทุนสามารถระดมทุนเพื่อนำไปใช้ในการลงทุนหรือขยายกิจการ ซึ่งต้องใช้เงินจำนวนมากและเป็นการลงทุนระยะยาว ส่วนผู้มีเงินออมสามารถนำเงินมาลงทุนโดยซื้อตราสารทางการเงินและจะได้รับผลตอบแทนในรูปดอกเบี้ย เงินปันผล หรือกำไรส่วนทุน ตราสารทางการเงินที่สำคัญในตลาดทุน เช่น หุ้นสามัญ หุ้นบุริมสิทธิ ใบสำคัญแสดงสิทธิ หุ้นกู้ หน่วยลงทุน และพันธบัตรรัฐบาล สถาบันที่มีบทบาทสำคัญในตลาดทุน ได้แก่ สำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย (ก.ล.ต.) ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย บริษัทหลักทรัพย์ บริษัทหลักทรัพย์จัดการกองทุนรวม ธนาคารพาณิชย์และบริษัทประกัน

ตลาดที่เกี่ยวข้องกับตลาดทุน ได้แก่

2.3.2.2.1 ตลาดแรก (Primary Market)

ตลาดแรกเป็นตลาดที่ทำการซื้อหรือขายหลักทรัพย์ที่ออกใหม่เพื่อระดมเงินทุน ทำหน้าที่เป็นตัวเชื่อมโยงระหว่างภาคการผลิตและภาคการเงินให้สามารถระดมทุนโดยตรงได้โดยไม่ต้องผ่านสถาบันการเงิน การขายหลักทรัพย์ในตลาดแรกนี้เป็นการสร้างหลักทรัพย์ทางการเงินขึ้นใหม่ โดยกิจการจะเสนอขายหลักทรัพย์ต่อประชาชนทั่วไป ซึ่งเรียกว่า Public Offering หรืออาจจะเสนอขายแก่ผู้ลงทุนรายใด หรือกลุ่มใดเป็นการเฉพาะเจาะจง เช่น สถาบันการเงิน กองทุน เรียกว่า Private Placement

สำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ (ก.ล.ต.) ทำหน้าที่กำกับและดูแลตลาดแรก โดยบริษัทใดที่ต้องการออกหลักทรัพย์ใหม่เสนอขายหุ้นต่อประชาชนครั้งแรก (Initial public offering) หรือเสนอขายหลักทรัพย์อื่นๆ แก่ประชาชน ต้องขออนุมัติจากสำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ (ก.ล.ต.) และดำเนินการตามเกณฑ์ที่กำหนด จากนั้นคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์จะต้องตรวจสอบสถานะทางการเงินและการดำเนินงานของบริษัทนั้นก่อนที่จะอนุมัติให้บริษัททำการออกหลักทรัพย์ขายแก่ประชาชนได้

2.3.2.2.2 ตลาดรอง (Secondary Market)

ตลาดรองเป็นตลาดที่ทำการซื้อขายเปลี่ยนมือของหลักทรัพย์ที่เคยซื้อขายมาแล้วในตลาดแรก ตลาดรองที่สำคัญในประเทศไทย ได้แก่ ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ตลาดตราสารหนี้ ตลาดหลักทรัพย์เอ็มเอไอ เป็นต้น ทั้งนี้ในตลาดรองมีบริษัท ศูนย์รับฝากหลักทรัพย์ (ประเทศไทย) จำกัด ทำหน้าที่เป็นนายทะเบียนหลักทรัพย์และเป็นศูนย์กลางในการรับฝาก

หลักทรัพย์ในระบบไร้ใบหลักทรัพย์ (Scripless) บริษัทสำนักหักบัญชี (ประเทศไทย) จำกัด เป็นตัวกลางในการรับจ่ายเงินหรือหลักทรัพย์จากสมาชิกเมื่อมีการซื้อขายเปลี่ยนแปลงกรรมสิทธิ์หลักทรัพย์

หลังจากการเสนอขายหุ้นต่อประชาชนครั้งแรก หลักทรัพย์จะสามารถทำการซื้อขายในตลาดรองได้ก็ต่อเมื่อผู้ออกหลักทรัพย์นั้นได้ยื่นคำขอและได้รับอนุมัติจากตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยแล้ว

ตลาดรองที่สำคัญ มีดังต่อไปนี้

(1) ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย (SET)⁹

ในปี พ.ศ. 2505 ตลาดหุ้นกรุงเทพ (Bangkok Stock Exchange) ได้ถูกจัดตั้งขึ้นโดยนักธุรกิจเอกชนที่ดำเนินธุรกิจนายหน้าซื้อขายหุ้นแต่ไม่ประสบความสำเร็จ ภายหลังรัฐบาลได้ทำการศึกษาและจัดตั้งตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยขึ้น มีฐานะเป็นนิติบุคคลตามพระราชบัญญัติตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ในวันที่ 20 พฤษภาคม พ.ศ. 2517 โดยเปิดทำการซื้อขายหลักทรัพย์เป็นครั้งแรกเมื่อวันที่ 30 เมษายน พ.ศ. 2518 ต่อมาได้ทำการเปลี่ยนชื่อภาษาอังกฤษจาก "The Securities Exchange of Thailand" เป็น "The Stock Exchange of Thailand" (SET) เมื่อวันที่ 1 มกราคม พ.ศ. 2534 และมีการประกาศใช้พระราชบัญญัติหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ พ.ศ. 2535 ซึ่งกำหนดบทบาทหน้าที่ของตลาดหลักทรัพย์ไว้ คือ เป็นศูนย์กลางที่จัดให้มีขึ้นเพื่อทำหน้าที่ให้บริการเป็นศูนย์ซื้อขายหลักทรัพย์จดทะเบียน จัดระบบและวิธีการซื้อขายหลักทรัพย์ รวมทั้งประกอบธุรกิจที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ สำนักหักบัญชี ศูนย์รับฝากหลักทรัพย์ นายทะเบียนหลักทรัพย์ และการให้บริการข้อมูลเกี่ยวกับหลักทรัพย์ เป็นต้น

(2) ตลาดหลักทรัพย์ เอ็ม เอ ไอ (MAI)

ตลาดหลักทรัพย์ เอ็ม เอ ไอ จัดตั้งภายใต้พระราชบัญญัติหลักทรัพย์ และตลาดหลักทรัพย์ เปิดอย่างเป็นทางการเมื่อวันที่ 21 มิถุนายน 2542 เพื่อเป็นตลาดทางเลือกในการระดมทุนของธุรกิจที่มีขนาดกลางและเล็ก (SMEs) โดยมีการกำหนดหลักเกณฑ์การเข้าจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ เอ็ม เอ ไอ (MAI) ที่ผ่อนปรนกว่าหลักเกณฑ์การเข้าจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

(3) ตลาดตราสารหนี้ (Bond Electronic Exchange: BEX)

ตลาดตราสารหนี้ จัดตั้งขึ้นโดยตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย เปิดให้บริการการซื้อขายเมื่อวันที่ 26 พฤศจิกายน พ.ศ. 2546 โดยให้บริการผ่านระบบการซื้อขายแบบเรียลไทม์ มีข้อมูลที่โปร่งใส ตลอดจนถึงกระบวนการส่งมอบและชำระราคาที่เกี่ยวข้องได้ เพื่อที่จะพัฒนาตลาดตราสาร

⁹ ข้อมูลจาก www.set.or.th/th/products/equities/equities_p1.html,

หนี้ให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น ทั้งในด้านปริมาณการซื้อขาย คุณภาพของตราสารหนี้ ตัวกลางการซื้อขาย และแหล่งข้อมูลอ้างอิง ตลาดตราสารหนี้รับจดทะเบียนตราสารหนี้ทุกประเภท ครอบคลุมถึงตราสารหนี้ภาครัฐทั้งหมด ได้แก่ ตัวเงินคลัง พันธบัตร รวมทั้งหุ้นกู้ภาคเอกชนประเภทต่างๆ รวมทั้งยังรับจดทะเบียนข้ามชาติสำหรับพันธบัตรเอเชีย (Asian Bond)

2.3.3 การซื้อขายหลักทรัพย์ในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย¹⁰

ตลาดหลักทรัพย์เปิดให้มีการซื้อขายครั้งแรกเมื่อวันที่ 30 เมษายน 2518 ภายใต้วิธีการซื้อขายแบบประมูลราคาอย่างเปิดเผย (Open Auction) ด้วยวิธีเคาะกระดานในห้องค้าหลักทรัพย์ (Trading Floor) จนกระทั่งในวันที่ 31 พฤษภาคม 2534 ตลาดหลักทรัพย์ได้เปลี่ยนมาใช้ระบบการซื้อขายด้วยคอมพิวเตอร์เป็นครั้งแรก เรียกว่าระบบ ASSET (Automated System for the Stock Exchange of Thailand) ในวันที่ 11 สิงหาคม 2551 ตลาดหลักทรัพย์ได้เปลี่ยนมาใช้ระบบซื้อขายใหม่เรียกว่า ระบบ ARMS (Advance Resilience Matching System) ซึ่งพัฒนาขึ้นเพื่อรองรับแนวโน้มความต้องการและรูปแบบการดำเนินธุรกรรมในตลาดโลก รวมทั้งเพิ่มประสิทธิภาพของการบริหารความเสี่ยง หรือระบบสำรองกรณีระบบขัดข้องที่มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ที่สามารถตอบสนองต่อความต้องการของธุรกิจที่กำลังเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว

2.3.3.1 ขั้นตอนในการซื้อขายหลักทรัพย์¹¹

เมื่อนักลงทุนตัดสินใจที่จะซื้อขายหลักทรัพย์ประเภทต่างๆ นักลงทุนจะติดต่อผ่านเจ้าหน้าที่การตลาดของบริษัทหลักทรัพย์ (Broker) ที่ได้รับอนุญาตให้ทำหน้าที่เป็นนายหน้าซื้อขายหลักทรัพย์ เพื่อดำเนินการเปิดบัญชีเพื่อซื้อขายหลักทรัพย์ ซึ่งเจ้าหน้าที่การตลาดของบริษัทหลักทรัพย์ (Broker) แต่ละแห่งอาจจะมีหลักเกณฑ์ในการพิจารณาเปิดบัญชีให้กับลูกค้าแตกต่างกันไปในรายละเอียดบ้าง แต่ในหลักการใหญ่ๆ แล้วจะมีมาตรฐานเดียวกัน คือจะพิจารณาฐานะการเงินและความน่าเชื่อถือของผู้ขอสมัครเป็นลูกค้า โดยจะดูจากหลักฐานต่างๆ ที่แสดงถึงทรัพย์สิน บัญชีกระแสรายได้ ตำแหน่งหน้าที่การงานของลูกค้า ทั้งนี้เพื่อใช้เป็นเกณฑ์ในการอนุมัติวงเงินซื้อขายหลักทรัพย์ นอกจากนี้แล้วเจ้าหน้าที่การตลาดของบริษัทหลักทรัพย์ (Broker) จะต้องศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับลูกค้า เพื่อให้รู้จักลูกค้าอย่างเพียงพอในเรื่องต่างๆ ได้แก่ เป้าหมายการลงทุน ความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการลงทุนในหลักทรัพย์ และระดับการยอมรับความเสี่ยง รวมถึงข้อมูลส่วนตัวอื่นๆ ได้แก่ อายุ ระดับการศึกษา ภาระหนี้สิน ข้อมูลเกี่ยวกับลูกค้าทั้งหมดจะเป็นพื้นฐานสำคัญสำหรับ

¹⁰ ข้อมูลจาก www.set.or.th/th/products/trading/equity/trading_p1.html

¹¹ ข้อมูลจาก [www.http://edu.tsithailand.org/index.php?option=com_content&task=view&id=207&Itemid=190](http://edu.tsithailand.org/index.php?option=com_content&task=view&id=207&Itemid=190)

เจ้าหน้าที่การตลาดของบริษัทหลักทรัพย์ (Broker) ในการให้คำแนะนำแก่ลูกค้าได้อย่างเหมาะสม และสอดคล้องต่อความต้องการของลูกค้าแต่ละราย

นักลงทุนสามารถเปิดบัญชีเพื่อการซื้อขายหลักทรัพย์ได้ 3 แบบดังนี้

1. บัญชีเงินสด (Cash Account) เป็นบัญชีเพื่อการซื้อขายหลักทรัพย์โดยชำระเงินค่าซื้อหลักทรัพย์เต็มจำนวนด้วยเงินสด ตามหลักเกณฑ์การซื้อขายหลักทรัพย์ในตลาดหลักทรัพย์ กำหนดให้ลูกค้าชำระเงินค่าซื้อหลักทรัพย์ภายใน 3 วันทำการนับจากวันที่ซื้อหลักทรัพย์ และในกรณีของการขายหลักทรัพย์ บริษัทหลักทรัพย์ก็จะโอนเงินค่าขายให้แก่ลูกค้าใน 3 วันทำการเช่นกัน ในการสั่งขายหลักทรัพย์ลูกค้าจะต้องมีหลักทรัพย์อยู่ในบัญชีของตนก่อนทำการสั่งขาย การใช้บัญชีซื้อขายหลักทรัพย์ในลักษณะนี้ บริษัทหลักทรัพย์ต้องประเมินฐานะการเงินลูกค้าเป็นอย่างดีว่ามีความสามารถในการจ่ายชำระมากน้อยเพียงใด เพื่อที่จะกำหนดวงเงินการซื้อขายหลักทรัพย์ไม่ให้เกินกว่าความสามารถในการชำระในอีก 3 วันทำการข้างหน้า โดยทั่วไปบริษัทหลักทรัพย์จะให้ลูกค้าฝากเงินสดหรือหุ้นเข้ามาเพื่อเป็นหลักประกันก่อนทำการซื้อหุ้นเป็นจำนวน 15% ของวงเงินซื้อขายหลักทรัพย์ที่ได้รับอนุมัติ และการชำระราคาซื้อขายหลักทรัพย์จะทำผ่านบริการโอนเงินโดยระบบอัตโนมัติ (ATS) ผ่านการเปิดบัญชีในกลุ่มธนาคารที่เจ้าหน้าที่การตลาดของบริษัทหลักทรัพย์ (Broker) กำหนด

2. บัญชีแคชบาลานซ์ (Cash Balance) เป็นบัญชีที่ลูกค้าต้องชำระเงินค่าซื้อหลักทรัพย์เต็มจำนวนด้วยเงินสดเช่นเดียวกับบัญชีเงินสด แต่สำหรับการเปิดบัญชีแคชบาลานซ์ลูกค้าจะต้องฝากเงินสด 100% ของจำนวนเงินที่ต้องการซื้อหุ้นเพื่อวางหลักประกันเข้ามายังบริษัท จึงจะสามารถทำการซื้อขายหลักทรัพย์ได้ โดยวงเงินในการซื้อหลักทรัพย์จะเท่ากับเงินสดที่ฝากเข้ามาเป็นหลักประกัน และการชำระค่าซื้อหลักทรัพย์ (ค่าขายหลักทรัพย์) จะถูกหัก (ฝาก) จากยอดเงินประกันที่ลูกค้าฝากเข้ามาในวันทำการที่ 3 นับจากวันที่มีรายการซื้อขาย

3. บัญชีมาร์จิ้น (Margin Account) หรือเครดิตบาลานซ์ (Credit Balance) เป็นบัญชีสำหรับลูกค้าที่ต้องการซื้อหลักทรัพย์โดยชำระเงินค่าหลักทรัพย์เป็นเงินสดส่วนหนึ่ง และกู้ยืมเงินจากบริษัทหลักทรัพย์อีกส่วนหนึ่ง ซึ่งจะสามารถกู้ยืมได้ตามอัตราที่ตลาดหลักทรัพย์กำหนด ในการซื้อขายหลักทรัพย์ด้วยระบบเครดิตบาลานซ์ ลูกค้าต้องวางเงินสดจำนวนหนึ่งเป็นหลักประกันซึ่งมีจำนวนขั้นต่ำไม่น้อยกว่าอัตรามาร์จิ้นเริ่มแรก (Initial Margin) ที่ตลาดหลักทรัพย์กำหนด (มูลค่าหลักประกัน = มูลค่าหลักทรัพย์ที่จะซื้อ x อัตรามาร์จิ้นเริ่มแรก) และเงินจำนวนนี้จะลงเครดิตไว้ในบัญชีเครดิตบาลานซ์ของลูกค้ารายนั้น เมื่อลูกค้าสั่งซื้อหลักทรัพย์ บริษัทหลักทรัพย์จะหักเงินค่าหลักทรัพย์ออกจากยอดเงินจำนวนดังกล่าว และหากลูกค้าซื้อหลักทรัพย์เป็นมูลค่าที่เกินจำนวนเงิน

ที่วางเป็นประกันไว้ บริษัทหลักทรัพย์จะให้ลูกค้ากู้ยืมเงินจำนวนที่ยังขาดอยู่ และวางหลักทรัพย์ที่ซื้อไว้เพื่อเป็นประกัน

ในกรณีที่ราคาหลักทรัพย์ของลูกค้ามีการปรับตัวลดลงจนถึงอัตราที่มีการบังคับให้วางหลักประกันเพิ่ม (Margin Call) บริษัทหลักทรัพย์จะเรียกให้ลูกค้าวางหลักทรัพย์ที่สามารถนำมาเป็นหลักประกันเพิ่ม ซึ่งได้แก่ เงินสด หลักทรัพย์จดทะเบียน ตัวเงินคลัง พันธบัตรรัฐบาล ตัวสัญญาใช้เงินที่ออกโดยบริษัทเงินทุน บัตรเงินฝาก เป็นต้น ทั้งนี้หากลูกค้าไม่สามารถนำหลักทรัพย์มาวางประกันเพิ่ม และราคาหลักทรัพย์ลดลงจนอัตรามาร์จินเท่ากับหรือต่ำกว่าอัตราที่ต้องดำรง (Maintenance Margin) บริษัทหลักทรัพย์สามารถบังคับให้ลูกค้าทำการขายหลักทรัพย์ (Force Sell) เพื่อนำเงินมาชำระเป็นหลักประกันในบัญชีของลูกค้า ให้มาร์จินมีอัตราสูงกว่าอัตราที่ต้องดำเนินการชำระหนี้

ขั้นตอนการซื้อขายหลักทรัพย์ในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย เริ่มจาก เมื่อนักลงทุนต้องการซื้อ หรือขายหลักทรัพย์ นักลงทุนจะต้องส่งคำสั่งซื้อ หรือขาย ผ่านบริษัทสมาชิก (หรือ Broker) ที่นักลงทุนผู้นั้นเป็นลูกค้า (เปิดบัญชี) อยู่ จากนั้น จะนำคำสั่งซื้อหรือขายนั้นส่งเข้ามายังระบบการซื้อขายของตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย และเมื่อคำสั่งต่างๆ เข้าสู่ระบบการซื้อขายของตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ระบบจะจัดเรียงลำดับ และจับคู่การซื้อขายตามหลักเกณฑ์ที่ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย กำหนดไว้ เมื่อมีการจับคู่การซื้อขายได้แล้วระบบจะยืนยันคำสั่งดังกล่าวกลับไปที่ เพื่อให้เจ้าหน้าที่ การตลาดของบริษัทหลักทรัพย์ (Broker) แข่งกับนักลงทุนอีกครั้งหนึ่ง นอกจากนี้ระบบจะมีการรายงานการซื้อขายไปยัง บริษัทศูนย์รับฝากหลักทรัพย์ (ประเทศไทย) จำกัด เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการชำระราคา และส่งมอบหลักทรัพย์ ตามวันเวลาที่กำหนด การซื้อขายตราสารทุนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยจะมีการชำระราคาใน 3 วันทำการหลังจากวันที่ทำการซื้อขายหลักทรัพย์ คือผู้ซื้อหลักทรัพย์จ่ายเงินค่าซื้อหลักทรัพย์ (รวมค่าคอมมิชชั่นและภาษีมูลค่าเพิ่ม) ให้กับเจ้าหน้าที่การตลาดของบริษัทหลักทรัพย์ (Broker) ที่ใช้บริการ และเจ้าหน้าที่การตลาดของบริษัทหลักทรัพย์ (Broker) ดังกล่าวจะทำหน้าที่ชำระราคาให้แก่ศูนย์รับฝากหลักทรัพย์ภายใน 3 วันทำการหลังจากวันที่ทำการสั่งซื้อหลักทรัพย์ ในทางตรงกันข้ามผู้ขายหลักทรัพย์จะได้รับชำระค่าขายหลักทรัพย์ (หักค่าคอมมิชชั่น และภาษีมูลค่าเพิ่ม) ใน 3 วันทำการหลังจากขายหลักทรัพย์ผ่านทางเจ้าหน้าที่การตลาดของบริษัทหลักทรัพย์ (Broker) ที่ใช้บริการ และในวันทำการถัดไปหลังจากการทำการซื้อขายหลักทรัพย์ เจ้าหน้าที่การตลาดของบริษัทหลักทรัพย์ (Broker) จะทำการส่งไปยืนยันการซื้อขายหลักทรัพย์ของลูกค้าไปตามที่อยู่ของลูกค้าได้แจ้งไว้

2.3.3.2 วิธีการซื้อขายหลักทรัพย์¹²

นักลงทุนจะต้องส่งคำสั่งซื้อ หรือขาย ผ่านบริษัทสมาชิก (หรือ Broker) ที่นักลงทุนผู้นั้น เป็นลูกค้า (เปิดบัญชี) อยู่ จากนั้น คำสั่งซื้อหรือขายนั้นจะถูกส่งเข้ามายังระบบการซื้อขายของตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ได้ 2 วิธี ได้แก่

1) Automatic Order Matching (AOM)

เป็นวิธีการซื้อขายที่ผู้ซื้อและผู้ขายส่งการเสนอซื้อและเสนอขายด้วยคอมพิวเตอร์ผ่านเข้ามายังระบบ การซื้อขายของตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย โดยที่ระบบคอมพิวเตอร์ของตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยจะทำการเรียงลำดับ และจับคู่คำสั่งซื้อขายให้โดยอัตโนมัติ

1.1) การจัดเรียงลำดับคำสั่งซื้อขาย เมื่อสามารถส่งคำสั่งซื้อขายเข้ามา ระบบการซื้อขายจะเก็บคำสั่งซื้อขายไว้ตั้งแต่เวลาที่ส่งคำสั่งซื้อขาย จนถึงสิ้นวันทำการ และจัดเรียงคำสั่งซื้อขายตามลำดับของราคาและเวลาที่ดีที่สุด (Price then Time Priority) โดยมีหลักการคือ

1.1.1) คำสั่งซื้อที่มีราคาเสนอซื้อสูงที่สุดจะถูกจัดเรียงไว้ในลำดับที่หนึ่ง และถ้ามีราคาเสนอซื้อที่สูงกว่าถูกส่งเข้ามาใหม่ จะจัดเรียง ราคาเสนอซื้อที่สูงกว่าเป็นการเสนอซื้อในลำดับแรกก่อนและถ้ามีการเสนอซื้อในแต่ละราคามากกว่าหนึ่งรายการ ให้จัดเรียงตามเวลา โดยการเสนอซื้อที่ปรากฏในระบบการซื้อขายก่อนจะถูกจัดไว้เป็นการเสนอซื้อในลำดับก่อน

1.1.2) คำสั่งขายที่มีราคาเสนอขายต่ำที่สุดจะถูกจัดเรียงไว้ในลำดับที่หนึ่ง และถ้ามีราคาเสนอขายที่ต่ำกว่าถูกส่งเข้ามาใหม่จะจัดเรียงราคาเสนอขายที่ต่ำกว่า เป็นการเสนอขายในลำดับแรกก่อนและถ้ามีการเสนอขายในแต่ละราคามากกว่าหนึ่งรายการให้จัดเรียงตามเวลา โดยการเสนอขายที่ปรากฏในระบบการซื้อขาย ก่อนจะถูกจัดไว้เป็นการเสนอขายในลำดับก่อน

1.2) การคำนวณหาราคาเปิด (Opening Price) และการคำนวณหาราคาปิด (Close Price) ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยได้กำหนดให้คำนวณราคาเปิดหรือปิดใช้วิธี Call Market ในเวลาเปิดหรือปิดทำการซื้อขาย ที่ได้จากวิธี การแบบสุ่มเลือกเวลา (Random Time) โดยตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยจะกำหนดช่วงเวลาให้บริษัทสมาชิก ส่งคำสั่งซื้อขายที่ระบุราคา แบบไม่มีเงื่อนไข ยกเว้นคำสั่งซื้อขายแบบ ATO (คำสั่งที่ต้องการซื้อขายหลักทรัพย์ ที่ราคาเปิด) หรือ ATC (คำสั่งที่ต้องการซื้อ ขายหลักทรัพย์ที่ราคาปิด) เข้ามาในระบบการซื้อขาย ของตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย โดยยังไม่มีกรจับคู่ แต่ระบบการซื้อขายจะนำคำสั่ง ซื้อขายทั้งหมดมาคำนวณเพื่อหา ราคาเปิดหรือราคาปิด จากนั้นเมื่อถึงช่วงเวลาที่กำหนดระบบจะมีการ Random เพื่อหาเวลาเปิด หรือปิดการ

¹²ข้อมูลจาก http://www.set.or.th/th/products/trading/equity/trading_p1.html

ซื้อขาย หลักการคำนวณหาราคาเปิด/ราคาปิด ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยได้นำวิธี Call Market มาใช้ในการคำนวณหา ราคาเปิด/ปิด ดังนี้

1.2.1) เป็นราคาที่ให้เกิดการซื้อขายมากที่สุดเมื่อแรกเปิดทำการซื้อขายประจำวัน

1.2.2) ในกรณีที่ราคาตาม (1.2.1) มีมากกว่าหนึ่งราคา ให้ใช้ราคาที่ใกล้เคียงราคาซื้อขายครั้งสุดท้ายในวันทำการก่อนหน้ามากที่สุด

1.2.3) ในกรณีที่ราคาตาม (1.2.2) มีมากกว่าหนึ่งราคา ให้ใช้ราคาที่สูงกว่า

1.3) การจับคู่การซื้อขาย (Matching) เมื่อคำสั่งซื้อขายผ่านเข้ามาในระบบซื้อขายแล้ว ระบบซื้อขายจะตรวจสอบว่าคำสั่งนั้นสามารถจับคู่กับคำสั่ง ด้านตรงข้ามได้ทันทีหรือไม่ ถ้าคำสั่งนั้นสามารถจับคู่ได้ทันที ระบบก็จะทำการจับคู่ให้ แต่ถ้าคำสั่งนั้น ไม่สามารถจับคู่ได้ ระบบจะจัดเรียงคำสั่งซื้อขายนั้นตามหลักการ Price then Time Priority ตามที่กล่าวข้างต้น

2) Put-Through (PT)

เป็นการซื้อขายที่ผู้ซื้อและผู้ขายได้ทำการต่อรองเพื่อตกลงซื้อขายกัน (Dealing) แล้วจึงบันทึกรายการซื้อขายนั้นเข้ามาในระบบซื้อขาย (Put-through) โดยบริษัทสมาชิกสามารถประกาศโฆษณา (Advertise) การเสนอซื้อหรือเสนอขายของตนผ่านระบบการซื้อขายได้

การซื้อขายภายใต้ระบบ PT สามารถแบ่งออกได้เป็น 2 ประเภทคือ

2.1) การซื้อขายระหว่างสมาชิก (Two-firm Put-Through) มีหลักเกณฑ์ที่สำคัญดังนี้

2.1.1) หากมีการตกลงซื้อขายกันแล้ว ให้สมาชิกผู้ขายบันทึกรายการซื้อขายเข้ามาในระบบการซื้อขายก่อน จากนั้นให้สมาชิกผู้ซื้อทำการรับรองรายการซื้อขาย (Approve) โดยจะต้องบันทึกรายการซื้อขาย เข้ามาในระบบภายใน 15 นาที นับตั้งแต่มีการตกลงซื้อขายกัน หากบันทึกรายการซื้อขายดังกล่าวไม่ทัน ในช่วงเวลาซื้อขายนั้นๆ ให้บันทึกเข้ามาภายใน 15 นาทีแรกของช่วงเวลาซื้อขายถัดไป

2.1.2) หลังจากผู้ซื้อ Approve รายการแล้ว รายการซื้อขายดังกล่าวจะถูกบันทึกเข้ามายังระบบซื้อขายของ ตลาดหลักทรัพย์

2.2) การซื้อขายโดยสมาชิกผู้ซื้อและผู้ขายเป็นรายเดียวกัน (One-firm Put-through) มีหลักเกณฑ์ที่สำคัญดังนี้คือ หากมีการตกลงซื้อขายกันให้สมาชิกบันทึกรายการซื้อขายเข้ามายังตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยภายใน 15 นาที นับตั้งแต่มีการตกลงซื้อขายกันหาก Key รายการ

ซื้อขายดังกล่าวไม่ทันในช่วงเวลาซื้อขายนั้นๆ ให้ Key เข้ามาภายใน 15 นาทีแรกของช่วงเวลาซื้อขายถัดไป

2.3.4 การตรวจสอบและการบังคับใช้กฎหมาย¹³

2.3.4.1 การตรวจสอบ

เพื่อรักษาความเป็นธรรมในระบบตลาดทุน และเพื่อให้ผู้ลงทุนเชื่อมั่นว่าเมื่อลงทุนในตลาดทุนจะไม่ถูกเอารัดเอาเปรียบและได้รับบริการที่มีคุณภาพจากผู้ประกอบการ สำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ (ก.ล.ต.) ได้ติดตามและตรวจสอบการดำเนินงานของบริษัทหลักทรัพย์และผู้ที่อยู่ภายใต้การกำกับดูแลอย่างใกล้ชิด (ซึ่งรวมถึง ผู้ที่ได้รับความเห็นชอบจาก สำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ (ก.ล.ต.) ให้ปฏิบัติหน้าที่ต่างๆ เช่น ผู้จัดการกองทุน ที่ปรึกษาทางการเงิน ผู้สอบบัญชี บริษัทประเมินราคาหลักทรัพย์สิน ผู้ติดต่อกับผู้ลงทุน และผู้บริหารของบริษัทหลักทรัพย์) เพื่อดูแลให้มีการปฏิบัติตามกฎหมายและกฎเกณฑ์ที่เกี่ยวข้องอย่างเคร่งครัด สอดส่องดูแลพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมต่างๆ รวมทั้งประเมินระบบควบคุมภายในและการบริหารความเสี่ยงต่างๆ หากพบการกระทำผิดหรือพฤติกรรมไม่เหมาะสมที่เป็นเหตุหรืออาจเป็นเหตุให้เกิดความเสียหายแก่ผู้ลงทุนหรือระบบตลาดทุน สำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ (ก.ล.ต.) จะสั่งการหรือดำเนินการตามกฎหมายตามที่เห็นสมควรต่อไป

นอกจากนี้ เพื่อให้มั่นใจว่า ผู้ลงทุนมีข้อมูลที่ถูกต้องเพียงพอต่อการตัดสินใจ และเพื่อเป็นการกระตุ้นให้บริษัทจดทะเบียนและบริษัทที่ออกหลักทรัพย์ให้ความสำคัญกับการเปิดเผยข้อมูลต่อประชาชน สำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ (ก.ล.ต.) ได้ตรวจแบบแสดงรายการข้อมูลประจำปี (แบบ 56-1) และงบการเงินของบริษัทจดทะเบียน หากพบว่ารายการใดไม่ครบถ้วนหรือมีข้อสงสัยก็จะสั่งการให้มีการแก้ไขหรือขอให้บริษัทชี้แจงต่อไป

สำหรับการตรวจสอบการกระทำที่อาจเข้าข่ายฝ่าฝืน พระราชบัญญัติหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ พ.ศ.2535 (พ.ร.บ.หลักทรัพย์ฯ) สำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ (ก.ล.ต.) ได้ตรวจสอบและติดตาม ประกอบกับการพิจารณาข้อมูลที่เปิดเผยต่อประชาชน การพิจารณาเรื่องที่ปรากฏเป็นข่าว และการรับเรื่องร้องเรียน หากพบการกระทำที่อาจเข้าข่ายฝ่าฝืน พระราชบัญญัติหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ พ.ศ.2535 (พ.ร.บ.หลักทรัพย์ฯ)

¹³ ข้อมูลจาก http://www.sec.or.th/enforcement/Content_0000000071.jsp?categoryID=CAT0000112&lang=th

และจาก www.set.or.th/th/about/overview/history_p1.html,

www.set.or.th/th/regulations/enforcement/enforcement_p1.html

พนักงานเจ้าหน้าที่ของ สำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ (ก.ล.ต.) จะติดตามรวบรวมพยานหลักฐาน รวมถึงการเข้าไปตรวจสอบเอกสารหลักฐาน การสั่งให้จัดส่งพยานหลักฐาน การสั่งให้บุคคลมาให้ถ้อยคำหรือชี้แจง และการยึดอายัดพยานหลักฐาน เพื่อพิจารณาว่าจะดำเนินการตามกฎหมายต่อไปหรือไม่ ซึ่งความผิดดังกล่าวได้แก่ การใช้ข้อมูลภายในในการซื้อขายหลักทรัพย์ การสร้างราคาหลักทรัพย์ หรือการปั่นหุ้น การแสดงข้อมูลเท็จหรือบิดเบือนข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับบริษัทจดทะเบียน การประกอบธุรกิจหลักทรัพย์โดยไม่ได้รับอนุญาตและการถือโงงหรือทุจริตของผู้บริหาร เป็นต้น

ทั้งนี้ หากเป็นกรณีที่เกี่ยวข้องกับการกระทำอันไม่เป็นธรรมเกี่ยวกับการซื้อขายหลักทรัพย์ สำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ (ก.ล.ต.) ได้มอบหมายให้ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย เป็นด่านแรกในการติดตามสภาพการซื้อขายที่เกิดขึ้นในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ซึ่งรวมถึงการติดตามปริมาณการซื้อขายหรือความเคลื่อนไหวของราคาหลักทรัพย์ที่ผิดปกติ การดูแลให้บริษัทจดทะเบียนชี้แจงข้อมูลข่าวสารให้ทันต่อเหตุการณ์ และการพิจารณาเบื้องต้นก่อนส่งเรื่องให้ สำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ (ก.ล.ต.) ดำเนินการต่อไป

2.3.4.2 การบังคับใช้กฎหมาย

สำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ (ก.ล.ต.) จะดำเนินการกับผู้กระทำผิดในลักษณะการดำเนินการเชิงบริหารและการดำเนินคดีอาญา รวมทั้งจะได้เปิดเผยข้อมูลการกระทำผิดให้สาธารณชนได้รับทราบ โดยหาก สำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ (ก.ล.ต.) พบว่าผู้ที่อยู่ภายใต้การกำกับดูแลกระทำผิด ปฏิบัติหน้าที่บกพร่อง ไม่ปฏิบัติตามเกณฑ์ หรือขาดคุณสมบัติ สำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ (ก.ล.ต.) จะพิจารณาสั่งการให้มีการแก้ไขปรับปรุงข้อบกพร่อง ตักเตือน สั่งพักการให้ความเห็นชอบโดยมีกำหนดระยะเวลา หรือเพิกถอนการให้ความเห็นชอบแล้วแต่กรณี ทั้งนี้ การดำเนินการเชิงบริหารนอกจากจะช่วยให้การกำกับดูแลผู้ที่เกี่ยวข้องเป็นไปอย่างเข้มงวดและมีประสิทธิภาพแล้วยังสามารถช่วยยกระดับการปฏิบัติหน้าที่ของผู้ที่ปฏิบัติงานหรือประกอบธุรกิจในตลาดทุนให้มีความรับผิดชอบและปฏิบัติงานอย่างรอบคอบและมีความระมัดระวังอีกด้วย

การดำเนินคดีอาญา (Criminal Action)

สำหรับกรณีความผิดที่ไม่สามารถเปรียบเทียบปรับได้ หรือกรณีที่ผู้กระทำผิดไม่ยินยอมรับการเปรียบเทียบความผิด สำนักงานคณะกรรมการ คณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ (ก.ล.ต.) จะดำเนินการกล่าวโทษต่อพนักงานสอบสวนกองบังคับการสืบสวนสอบสวนคดีเศรษฐกิจ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ หรือพนักงานสอบสวนคดีพิเศษ กรมสอบสวนคดีพิเศษ

กระทรวงยุติธรรม แล้วแต่ลักษณะความผิด เพื่อสอบสวนตามประมวลกฎหมาย วิธีพิจารณาความอาญา โดยหากพนักงานสอบสวนเห็นว่ามีการกระทำที่เข้าข่ายเป็นการปฏิบัติฝ่าฝืนกฎหมาย ก็จะส่งเรื่องให้พนักงานอัยการพิจารณาสั่งฟ้องคดีต่อศาลอาญาต่อไป

2.3.5 วิธีการปันหุ้น

สำหรับวิธีการปันหุ้น บรรจง วิทยวิรัชศักดิ์¹⁴ ได้สรุปวิธีการปันหุ้นไว้ ดังนี้

2.3.5.1 ลักษณะของหุ้นที่นิยมปัน

ลักษณะของหุ้นที่นักปันหุ้นนิยมปัน ประกอบด้วย

- 1) มีมูลค่าทางตลาด (Market Capitalisation) ต่ำ เนื่องจากผู้ที่ปันหุ้นจะได้ไม่ต้องใช้จำนวนเงินมากในการไถ่ราคา
- 2) ปัจจัยพื้นฐานของหุ้นยังไม่ดี เพื่อที่นักลงทุนสถาบันจะไม่เข้ามาซื้อขายด้วย ซึ่งจะทำให้ยากต่อการควบคุมปริมาณ และราคาหุ้น
- 3) มีราคาต่อหุ้น (Market Price) ต่ำ ถ้าราคาต่ำกว่า 10 บาทยิ่งดี ด้วยเหตุผลทางจิตวิทยา เช่น หุ้นถูกไถ่ราคา จาก 3 บาท เป็น 6 บาท ถึงแม้ราคาจะปรับขึ้นมา 100% แล้ว แต่คนยังรู้สึกว่ามีแพง เพราะยังถูกกว่าราคาพาร์ (Par) นอกจากนี้ นักลงทุนที่เป็นสถาบันจะไม่เข้ามาแทรกแซงในการซื้อขาย เนื่องจาก ผู้ถือหุ้นใหญ่ที่เป็นนักลงทุนสถาบัน มักมีต้นทุนที่ราคาพาร์ หรือสูงกว่า แม้หุ้นจะขึ้นมามาก แต่ถ้าเขาเชื่อว่าแนวโน้มของธุรกิจดี เขาก็จะไม่ขาย (ถ้าแนวโน้มธุรกิจไม่ดี เขาก็ขายทิ้งไปนานแล้ว) ดังนั้น จึงไม่ต้องกังวลว่านักลงทุนสถาบันจะเข้ามาแทรกแซงในการซื้อขาย
- 4) มีจำนวนหุ้นหมุนเวียนน้อย เพื่อความมั่นใจว่าจะสามารถควบคุมปริมาณหุ้นได้ตามที่ต้องการ
- 5) ผู้ถือหุ้นใหญ่รู้เห็นเป็นใจ หรือผู้ถือหุ้นใหญ่ถือหุ้นเพื่อการลงทุนระยะยาว จึงไม่สนใจเมื่อราคาหุ้นขึ้น หรือลงอย่างรวดเร็ว โดยมีข่าวดีมารองรับ ซึ่งในระยะหลังเริ่มมีการใช้ปัจจัยพื้นฐานของหุ้นมาเป็นตัวล่อใจนักลงทุนรายย่อย เพื่อให้ตาใจว่าราคาหุ้นถูกได้ขึ้นมา สมเหตุสมผล เช่น ข่าวการปรับโครงสร้างหนี้ ข่าวการร่วมกิจการ กำไรรายไตรมาสที่พุ่งขึ้นสูงเป็นต้น

¹⁴ ข้อมูลจาก

2.3.5.2 ขั้นตอนในการปั่นหุ้น

ขั้นตอนในการปั่นหุ้นประกอบด้วยขั้นตอนที่สำคัญดังนี้

(1) การเลือกตัวหุ้น

นอกจากผู้ที่ปั่นหุ้นจะต้องเลือกตัวหุ้นที่มีลักษณะตามที่กล่าวไว้เบื้องต้นแล้ว ยังต้องมีการนับหุ้นด้วยว่า หุ้นตัวนี้ตอนนี้มีใครถืออยู่ในสัดส่วนเท่าไร หากจะเข้ามาปั่นหุ้น ผู้ถือหุ้นรายใหญ่หรือนักลงทุนสถาบันจะเข้ามาแทรกแซงหรือไม่ ถ้าผู้ถือหุ้นรายใหญ่ให้ความร่วมมือด้วยก็จะง่ายขึ้น

(2) การกระจายเปิดพอร์ตการลงทุน

ผู้ที่ปั่นหุ้นจะเปิดพอร์ตกระจายไว้สัก 4 - 5 เจ้าหน้าที่การตลาดของบริษัทหลักทรัพย์ (Broker) ในชื่อที่แตกต่างกัน มักจะใช้ชื่อคนอื่นที่ไว้วางใจได้เช่น คนขับรถ เสมียน คนสวน เพื่อป้องกันไม่ให้โยงใยมาถึงตนได้

(3) การเก็บสะสมหุ้น

มีวิธีการเก็บสะสมหุ้นหลากหลายรูปแบบซึ่งรวมทั้งวิธีสุจริตและวิธีผิดกฎหมายในลักษณะการลวงให้คนทั่วไปเข้าใจว่า ราคาหุ้นตัวนั้นไม่มีการเปลี่ยนแปลง โดยทั่วไปการเก็บสะสมหุ้นมีวิธีดังต่อไปนี้

(3.1) การทยอยรับหุ้น

เมื่อผู้ที่จะปั่นหุ้นเห็นว่าราคาหุ้นลงมามากแล้ว ก็ใช้วิธีทยอยซื้อหุ้นแบบไม่รีบร้อน อาทิ ทยอยรับหุ้นวันละหมื่น วันละแสนหุ้น ขึ้นกับว่าหุ้นตัวนั้นมีสภาพคล่องมากน้อยขนาดไหน วิธีนี้เป็นวิธีสุจริตไม่ผิดกฎหมาย จะใช้เวลาในการเก็บหุ้นตั้งแต่ 2 สัปดาห์ถึง 2 เดือน

(3.2) การกตราคาหุ้น

ถ้าในระหว่างที่ผู้ปั่นหุ้นกำลังเก็บสะสมหุ้น ยังไม่ได้ปริมาณที่ต้องการ เกิดมีข่าวดีเข้ามาหรือตลาดหุ้นเปลี่ยนเป็นขาขึ้น เริ่มมีรายย่อยเข้ามาซื้อหุ้นตัวนี้ ก็จะใช้วิธีขายหุ้นล็อตใหญ่ๆ ออกมาเป็นการข่มขวัญนักลงทุนรายย่อย ถือเป็นการวัดใจ นักลงทุนรายย่อยมักมีอาการอ่อนไหว เห็นว่าถือหุ้นตัวนี้อยู่ 2 - 3 วันแล้วหุ้นยังไม่ไปไหน แล้วยังมีการขายหุ้นล็อตใหญ่ๆ ออกมา ก็จะขายหุ้นทิ้งแล้วเปลี่ยนไปเล่นตัวอื่นแทน สุดท้ายหุ้นก็ตกอยู่ในมือรายใหญ่หมด

วิธีนี้จะใช้เวลา 5 - 10 วัน การเก็บแล้วกด วิธีนี้มักใช้เมื่อมีข่าววงใน (Insider News) ว่าหุ้นตัวนี้กำลังจะมีข่าวดีเข้ามาหนุน ถ้าหุ้นตัวนั้นไม่มีสภาพคล่อง จะใช้วิธีโยนหุ้นไปมาระหว่างพอร์ตของตนที่เปิดทิ้งไว้รายย่อยเมื่อเห็นว่าเริ่มมีการซื้อขายติดต่อก็ตจะเข้าร่วมด้วยกล่าวคือ คนที่ถือหุ้นอยู่แล้ว ก่อนนี้ไม่มีสภาพคล่อง จะขายหุ้นก็ขายไม่ได้ไม่มีคนซื้อ พอมีปริมาณซื้อขายมากขึ้นก็รับขายหุ้นออก อาทิ บางคนถือหุ้นมาตั้งแต่ 10 บาท หุ้นตกลงมาถึง 5 บาท พอเห็นหุ้นดีกลับขึ้นไป 5.5 บาท

ก็รีบขายออก คิดว่าอย่างน้อยคนก็ไม่ได้ขายที่ราคาต่ำสุด ช่วงนี้ผู้ปั่นหุ้นรายใหญ่จะเก็บสะสมหุ้นให้ได้มากที่สุด โดยใช้เวลาประมาณ 5 วันทำการขณะเดียวกันผู้ที่ปั่นหุ้นต้องคอยดูแลไม่ให้หุ้นมีราคาขึ้นไปเกิน 10 % เพื่อไม่ให้ต้นทุนของตนสูงเกินไป ถ้าเกิดราคาสูงขึ้นมาก ผู้ที่ปั่นหุ้นจะใช้วิธีโยนขายหุ้นล็อตใหญ่ๆ ออกมา โดยให้พวกเดียวกันที่ตั้งซื้อ (Bid) อยู่แล้วเป็นคนรับ เมื่อได้จำนวนหุ้นตามที่ต้องการแล้ว สุดท้ายจะกดราคาหุ้นให้ต่ำลงมายังจุดเดิม โดยใช้วิธีโยนขายหุ้นโดยให้พวกเดียวกันตั้งซื้อเหมือนเดิม แต่จะทำอย่างหนักหน่วงและรวดเร็วกว่า ทำให้ราคาหุ้นลดลงอย่างรวดเร็ว ช่วงนี้จะใช้เวลา 3 - 5 วัน อันส่งผลให้ผู้เล่นหุ้นรายย่อยบางคนคิดว่าหมดรอบแล้ว จะรีบขายหุ้นออกมาด้วย

โดยผู้ที่ปั่นหุ้นรายใหญ่ก็จะมาตั้งรับที่ราคาต่ำอีกครั้ง ช่วงนี้จะตั้งรับอย่างเดียว ไม่มีการไล่ซื้อ หรือไม่ก็หยุดการซื้อขายไปเลยให้เรื่องเงียบสัก 4 - 5 วัน เป็นการสร้างภาพว่าก่อนข่าวดีจะออกมา ไม่มีใครได้ข่าววงในมาก่อนเลย รอจนวันข่าวดีประกาศเป็นทางการ จึงค่อยเข้ามาไล่ราคาหุ้น

วิธีสังเกตว่าในขณะที่นั้นเริ่มมีการสะสมหุ้นแล้วคือ ปริมาณซื้อขายจะเริ่มมากขึ้นผิดปกติ จากวันละไม่กี่หมื่นหุ้น เป็นวันละหลายแสนหุ้น ราคาเริ่มจะขยับแต่ไปไม่ไกลประมาณ 5-10% มองดูเหมือนการโยนหุ้นกันมากกว่า กดราคาหุ้นจนกว่าจะเก็บได้มากพอ แล้วค่อยไล่ราคาหุ้น

ข้อระวังอย่างหนึ่ง คือ มีหุ้นบางตัวโดยเฉพาะหุ้นตัวเล็กๆ นักลงทุนรายใหญ่มีข่าวจากภายใน (Insider News) ว่า ผลประกอบการงวดใหม่ที่จะประกาศออกมาแย่มาก หากภาวะการซื้อขายหุ้นตอนนั้นซึมเซา เขาจะเข้ามาไล่ซื้อ โยนหุ้นกันระหว่าง 2-3 พอร์ตที่เขาเปิดไว้ ให้ดูเหมือนรายใหญ่เริ่มเข้ามาเก็บสะสมหุ้นซึ่งผู้เล่นรายย่อยจะแห่ตาม รุ่งขึ้นรายใหญ่จะเทขายหุ้นขนานใหญ่ รายย่อยเริ่มล็งเลใจ ขอคุณเหตุการณ์อีกวัน พอผลประกอบการประกาศออกมา ราคาหุ้นก็ร่วงแล้ว ผู้เล่นหุ้นรายย่อยจึงถูกดึงเข้าติดหุ้นราคาสูงในที่สุด

(4) การไล่ราคาหุ้น

เมื่อผู้ที่ปั่นหุ้นได้ปริมาณหุ้นมากพอ ขั้นตอนต่อไปจะเป็นการไล่ราคา แต่การไล่ราคาต้องหาจังหวะที่เหมาะสมเหมือนกัน หากจังหวะนั้นไม่มีเหตุผลเพียงพอ ผู้เล่นหุ้นรายย่อยก็จะขายหุ้นทิ้งเมื่อราคาหุ้นขึ้นไปสูงพอประมาณ แต่หากหาเหตุผลมารองรับได้ ผู้เล่นหุ้นรายย่อยจะยังถือหุ้นไว้ อยู่ เพราะเชื่อว่าราคาหุ้น น่าจะสูงกว่านี้อีก กว่าที่รู้สึกลับตัว ปรากฏว่าผู้ปั่นหุ้น หรือเล่นหุ้นรายใหญ่ขายหุ้นทิ้งหมดแล้ว เหตุผลหรือจังหวะที่ใช้ในการไล่ราคา มักจะใช้เกณฑ์ 3 ประเด็นหลัก กล่าวคือ ภาวะตลาดรวมที่เริ่มเป็นขาขึ้น รวมทั้งกราฟทางเทคนิคของราคาหุ้นเริ่มดูดี และมีข่าวลือซึ่งปล่อยโดยนักปั่นหุ้นว่าหุ้นตัวนี้กำลังจะมีการเปลี่ยนแปลงทางพื้นฐานไปในทางที่ดีขึ้น

การไต่ราคา คือ การทำให้ราคาปรับสูงขึ้นอย่างรวดเร็ว วิธีการคือ จะมีการเคาะซื้อครั้งละมากๆ แบบยกแถว แล้วตามด้วยการเสนอซื้อ (Bid) ยันครั้งละหลายๆ แสนหุ้นจนถึงล้านหุ้น เพื่อข่มขวัญไม่ให้รายย่อยขายสวนลงมา โดยผู้เล่นหุ้นรายย่อยเห็นว่าแรงซื้อแน่น จะถือหุ้นรอขายที่ราคาสูงกว่านี้ ผู้ปั่นหุ้น หรือ ผู้เล่นหุ้นรายใหญ่บางคนอาจจะแห่ขายย่อยด้วยการเทขายหุ้นครั้งละหลายแสนหุ้น เหมือนแลกหมัดกับหุ้นที่ตนเองตั้งซื้อไว้เอง รายย่อยอาจเริ่มสับสนว่ามีคนเข้ามาซื้อแต่เจอรายใหญ่ขายสวน ราคาจึงไม่ไปไหน ผู้ขายทิ้งไปเสียคิดว่า รายใหญ่จะโยนหุ้นแห่ขายย่อยอยู่สัก 1-2 ชั่วโมง จากนั้นจะตามมาด้วยการไต่ราคาอย่างจริงจังทีละขั้นราคา (Step)

ถ้าหุ้นที่ปั่นเป็นหุ้นตลาด คนชอบซื้อขายกัน การไต่ราคาจะไล่แบบช้าๆ แต่ปริมาณ (Volume) จะสูง ราคาเป้าหมายมักจะสูงขึ้นประมาณ 20-25% หากภาวะตลาดกระทิง ราคาเป้าหมายอาจจะสูงถึง 50% แต่ถ้าหุ้นที่ปั่นเป็นหุ้นตัวเล็กพื้นฐานไม่ค่อยดี ปริมาณการซื้อในช่วงเวลาปกติมีไม่มาก การไต่ราคาจะทำอย่างรวดเร็ว ราคาเป้าหมายมักจะสูงถึง 40-50% ถ้าเป็นภาวะกระทิง ราคาเป้าหมายอาจขยับสูงถึง 100%

ช่วงไต่ราคานี้อาจจะกินเวลา 3 วันถึง 1 เดือนขึ้นกับว่าเป็นหุ้นอะไรภาวะตลาดอย่างไรเช่นถ้าเป็นหุ้นถึงกำไรที่ไม่มีพื้นฐานจะกินเวลาสั้นแต่ถ้าเป็นหุ้นพื้นฐานดีจะใช้เวลานานกว่าและถ้าเป็นภาวะกระทิงนักปั่นหุ้นจะยิ่งทอดเวลาออกไปเพื่อให้ราคาหุ้นขึ้นไปสูงที่สุดเท่าที่ตั้งเป้าเอาไว้

ในช่วงต้นของการไต่ราคานักลงทุนรายใหญ่อาจยังคงมีการสะสมหุ้นเพิ่มอยู่บ้างแต่รวมกันต้องไม่เกิน 5% ของทุนจดทะเบียนในแต่ละพอร์ตที่ใช้ปั่นหุ้นอยู่พอปลายๆ มื้อจะใช้วิธีไต่ราคาแบบไม่เก็บของคือตั้งขายเองเคาะซื้อเองเมื่อซื้อได้ก็จะนำหุ้นจำนวนนี้ย้อนไปตั้งขายอีกในราคาที่สูงขึ้นและเคาะซื้อตามอีก โดยจะทำเช่นนี้หลายๆ รอบสลับกันไปมาระหว่างพอร์ตต่างๆ ของตนเองค่อยๆ ดันราคาสูงขึ้นไปเรื่อยๆ หากมีหุ้นของรายย่อยถูกซื้อติดเข้ามาจนรู้สึกว่าเป็นภาระมากเกินไปก็อาจมีการเทขายระบายของออกไปบ้างแต่เป็นการขายไม้เล็กๆ ในลักษณะค่อยๆ รินออกไปเพื่อไม่ให้ให้นักลงทุนรายย่อยตกใจเทขายตามมากเกินไปตัวหุ้นเองจะได้มีการปรับฐานตามหลักเทคนิคเพื่อจูงใจให้นักลงทุนรายใหม่ที่ยังไม่ได้ซื้อจะได้กล้าเข้ามาซื้อ

การปล่อยหุ้น เมื่อหุ้นขึ้นมาได้ 80% ของราคาเป้าหมายแล้วระยะทางที่เหลืออีก 20% ของราคาคือช่วงของการทยอยปล่อยหุ้น ช่วงนี้จะเป็นช่วงซึ่งเป็นชี้ตายการลงทุนของนักปั่นหุ้นถ้าทำพลาดนักลงทุนรายย่อยรู้เท่าทันหรือตลาดไม่เป็นใจ เช่น เกิดสงครามโดยไม่คาดฝัน นักปั่นหุ้นเองก็จะเป็นผู้ติดหุ้นอยู่บนยอดไม้จะขายก็ไม่มีใครมารับซื้ออาจต้องรออีก 6 เดือนถึง 1 ปีกว่าจะมีภาวะกระทิงเป็นจังหวะให้ออกของได้อีกครั้งอีกทั้งอาจจะไม่ได้ราคาดีเท่าเดิมหรือถึงกับขาดทุนก็ได้

วิธีการปล่อยหุ้นเริ่มจากการรอจังหวะที่ข่าวดีจะประกาศออกมาเป็นทางการนักปั่นหุ้นซึ่งรู้มาก่อนแล้วจะเริ่มไต่ราคาอย่างรุนแรง 4-5 ช่วงราคามีการโยนหุ้นเคาะซื้อเคาะขายกันเองครั้งละหลายแสนหุ้นปริมาณซื้อขายเพิ่มขึ้นอย่างเห็นได้ชัดเพื่อดึงดูดความสนใจของรายย่อย

เมื่อนักเล่นหุ้นรายย่อยเริ่มเข้าผสมโรงนักลงทุนรายใหญ่จะตั้งขายหุ้นในแต่ละช่วงราคาไว้หลายๆ แสนหุ้นและจะเริ่มเคาะนำส่งสัญญาณไล่ซื้อครั้งละ 100 หุ้นบ้าง 3,000 หุ้นบ้างหรือแม้แต่ครั้งละ 100,000 หุ้น หลายๆ ครั้ง เมื่อหุ้นที่ตั้งขายใกล้หมดเขาจะเคาะซื้อยกแถวพร้อมกับตั้งซื้อขึ้นรับที่ราคานันทันทีครั้งละหลายแสนหุ้น ถามว่าคนที่ปั่นหุ้นตั้งซื้อครั้งละหลายแสนหุ้น คนที่ปั่นหุ้นกลัวไหมว่าจะมีคนหรือนักลงทุนสถาบันขายสวนลงมา คำตอบคือกลัวแต่ก็ต้องวัดใจดูเหมือนกัน หากมีการขายสวน ก็ต้องใช้วิธีเคาะซื้อแต่ไม่ใช้วิธีตั้งซื้อ นักลงทุนรายย่อยเมื่อสังเกตว่ามีการไล่ซื้อจะเข้ามาซื้อตามนักลงทุนรายใหญ่ซึ่งคอยนับหุ้นอยู่ พอเห็นมีเหยื่อมาติดจะเคาะนำที่ราคาใหม่ที่สูงขึ้นอีกแต่เพื่อให้ไม่ต้องซื้อหุ้นเข้ามาเพิ่ม คนที่ปั่นหุ้นจะเคาะซื้อไม้หนักๆ ก็ต่อเมื่อหุ้นที่ตั้งขายอยู่เป็นหุ้นในกลุ่มของตนเอง

สมมติตนเองตั้งขายไว้ 500,000 หุ้น เมื่อได้รับการยืนยันจากเทรดเดอร์ว่าเริ่มมีการเคาะซื้อจากนักลงทุนอื่น ถึงคิวหุ้นของตนแล้วเช่นอาจมีคนเคาะซื้อเข้ามา 10,000 หุ้นเขาจะทำที่เคาะซื้อเองตามอีก 200,000 หุ้นเพื่อให้รายย่อยอีกเหิมเมื่อซื้อแล้วเขาก็จะเอาหุ้น 200,000 หุ้นนี้ มาตั้งขายใหม่ยอมเสียค่านายหน้าซื้อมาขายไปเพียง 0.5% แต่ถ้าสำเร็จจะได้กำไรตั้ง 50-100% เพราะฉะนั้นการไล่ซื้อช่วงนี้จึงเป็นการซื้อหนัก ก็ต่อเมื่อซื้อหุ้นตนเองครบตามักเล่นหุ้นรายย่อยขณะที่ค่อยๆ เดิมหุ้นขายไปที่ละแสนสองแสนหุ้น

ส่วนการตั้งซื้อ (Bid) ที่ตบตารายย่อยว่าแรงซื้อแน่นนั้น หากสังเกตดีๆ จะพบว่าเมื่อตั้งซื้อเข้ามาสองแสนหุ้นสามแสนหุ้น สักพักจะมีการถอนคำสั่งซื้อออกแล้วเดิมเข้ามาใหม่เพื่อให้การซื้อนั้นไปเข้าคิวใหม่อยู่คิวสุดท้าย และจะทำอย่างนี้หลายๆ ครั้งนักลงทุนรายย่อยที่ตั้งซื้อเข้ามาจะถูกดันไปอยู่คิวแรกๆ หมด และถ้าเขาเห็นว่านักลงทุนอื่นมีการตั้งซื้อเข้ามามากพอสมควรแล้วนักลงทุนรายใหญ่ ก็จะมีการเทขายสลับเป็นบางครั้งเรียกได้ว่ามีทั้งการตั้งขายและเคาะขายพร้อมกันเลยทีเดียว

หากจะสรุปวิธีการที่ใช้ในช่วงปล่อยหุ้นนี้สามารถแบ่งออกได้ 4 วิธีการย่อย มีการตั้งขายหุ้น (Offer) ไล่ลงหน้าหลายแสนหุ้น ในแต่ละขั้นเวลาเริ่มเคาะซื้อนำครั้งละ 100 หุ้น 2-3 ครั้ง และจะเคาะซื้อหนักๆ ก็ต่อเมื่อหุ้นที่ตั้งขาย (Offer) เป็นหุ้นในกลุ่มของตนเมื่อซื้อได้จะรีบนำมาตั้งขายต่อและจะมีการเดิมขายหุ้นตลอดเวลา เมื่อหุ้นที่เสนอขาย (Offer) ใกล้หมดจะเคาะซื้อยกแถวแล้วตั้งเสนอขาย (Bid) เข้ามาขึ้นหลายแสนหุ้นแต่จะทยอยถอนออกแล้วเดิมเข้าตลอดเวลา

(5) การเทขายหุ้น

เมื่อหุ้นของคนอื่นที่สั่งซื้อ (Bid) มีจำนวนมากพอจะมีการเทขายสวนลงมาเป็นจังหวะๆ จะมีการทำอย่างนี้ไปเรื่อยๆ หุ้นในพอร์ตของตนเองจะค่อยๆ ถูกระบายออกไป และในที่สุดท้ายเมื่อข่าวดีได้รับการตีพิมพ์ในหนังสือพิมพ์ในวันรุ่งขึ้น ผู้ที่ปั่นหุ้นจะทำที่เคาะไล่ซื้อหุ้นตนเองอย่างหนักแต่จะไม่สั่งซื้อแล้วเพราะกลัวถูกขาย ดังนั้นจึงเป็นภาพเหมือนมีคนมาไล่ซื้ออย่างรุนแรงแล้วอยู่ๆ ก็หยุดไปเฉยๆ ถามว่าแล้วเขาปล่อยหุ้นไปตอนไหน คำตอบคือเขาทยอยตั้งขายไปในระหว่างที่เขาทำที่ซื้อนั่นเอง ผู้เคราะห์ร้าย คือ นักเล่นหุ้นรายย่อยที่ไปเคาะซื้อตาม แต่รีรอที่จะขายเพราะเห็นว่ายังมีแรงซื้อแน่นอยู่สุดท้ายต้องติดหุ้นในที่สุด

2.3.6 เทคนิคการปั่นหุ้นที่ทำกันโดยทั่วไป

การปั่นหุ้นในปัจจุบันมีความซับซ้อนมากขึ้นกว่าในอดีต เนื่องจากนักปั่นหุ้นในอดีตเป็นเพียงสร้างสถานการณ์ชั่วคราว และฉวยโอกาสทำกำไรเท่านั้น ในปัจจุบันนักปั่นหุ้นได้พัฒนาให้ดูคล้ายนักลงทุน พฤติกรรมการให้ข่าว สร้างราคาออกมาในรูปแบบของการให้ข่าวทางหน้าหนังสือพิมพ์วารสารต่างๆ ซึ่งยังเป็นทิวาทักษะวิจารณ์กันอยู่ว่า สิ่งเหล่านี้ถือเป็นการบิดหรือไม่ให้ข่าวอย่างไรจึงถือว่าไม่ผิด เป็นต้น เทคนิคที่ใช้ในการปั่นหุ้น โดยทั่วไปแล้วจะมีเทคนิคหลักๆ อยู่ 8 อย่างด้วยกันคือ

2.3.6.1 การปล่อยข่าวลือ เป็นเทคนิคที่ทำได้ง่ายและแพร่หลายที่สุดในประเทศไทยที่ยังมีการซื้อขายอยู่ในวงจำกัด ทำให้เทคนิคนี้สามารถใช้ได้ผล ข่าวลือที่นำมาใช้กันบ่อยในปัจจุบันได้แก่ ข่าวการเพิ่มทุน ข่าวการแตกหุ้น (Stock Split) ข่าวลือปฏิวัติ ข่าวลือยุบสภา หรือข่าวความแตกแยกในรัฐบาล หรือรัฐบาลกับทหาร ซึ่งข่าวลือเหล่านี้สามารถมีผลทำให้ราคาหุ้นขึ้นหรือหุ้นลงได้ กรณีที่ปล่อยข่าวร้ายมักมีวัตถุประสงค์ เพื่อให้ราคาหุ้นตกจะได้เข้ามาซื้อหุ้นในราคาต่ำๆ

2.3.6.2 การตั้งราคาซื้อและขายในเวลาเดียวกัน โดยบุคคลหรือกลุ่มบุคคลซึ่งอาจจะผ่านเจ้าหน้าที่การตลาดของบริษัทหลักทรัพย์ (Broker) รายเดียว หรือหลายรายก็ได้ทั้งนี้วัตถุประสงค์ก็เพื่อสร้างความนิยมให้กับหุ้นนั้น ๆ ว่ามีสภาพคล่องและการซื้อขายสะดวก นอกจากนั้นยังเพื่อรักษาระดับราคาหุ้นนั้นไม่ให้เคลื่อนไหวเกินระดับที่ผู้ทำกำหนดไว้ ในกรณีหลังนี้ผู้ทำมักจะมีการเฝ้าดูอย่างใกล้ชิด หากมีผู้เข้าซื้อขายจนราคาขยับเกินกว่าราคาที่ได้ตั้งไว้ไม่ว่าทั้งด้านซื้อด้านขาย

ในนักปั่นหุ้นบางรายจะเรียกความสนใจจากนักเล่นหุ้น ด้วยวิธีทำราคาสวนตลาดหุ้น เช่น เมื่อราคาหุ้นส่วนใหญ่ในตลาดลดลง แต่หุ้นที่จะสร้างความนิยมจะทำราคาให้สูงขึ้น เพื่อที่นักเล่นหุ้นจะได้

สะดวก สาเหตุที่ต้องทำตรงข้ามกับภาวะตลาดโดยรวมก็เพราะเมื่อตลาดโดยรวมขึ้น หุ้นนี้แม้ราคาจะขึ้นด้วยแต่ก็ไม่เป็นที่สังเกตเห็นของนักเล่นหุ้นแต่ประการใด

2.3.6.3 การทำการซื้อขายเทียม (Wash Sale) หมายถึงการซื้อขายในลักษณะที่ไม่มีกำไรสุทธิในหุ้นอย่างแท้จริง ซึ่งการดำเนินการอาจเป็นลักษณะใดลักษณะหนึ่ง คือ อาจเป็นการซื้อขายหุ้นในราคาและปริมาณเดียวกัน โดยบุคคลคนเดียว หรือการซื้อขายหุ้นในราคาและปริมาณเดียวกันระหว่างเพื่อนฝูงญาติพี่น้อง หรือผู้ร่วมหุ้นด้วยกัน วิธีนี้โดยทั่วไปมักใช้เพื่อสร้างความรู้สึกทางจิตวิทยาต่อนักเล่นหุ้น โดยทั่วไป หรือเพื่อให้หุ้นมีราคาขึ้นหรือลงตามที่อยากให้เป็น

2.3.6.4 การซื้อเพื่อคุมราคาในตลาด (Cornering the Market) เป็นการเข้ากว้านซื้อหุ้นในขณะที่มีราคาต่ำๆ ของบุคคลหรือกลุ่มบุคคลหนึ่ง ในขณะที่หุ้นมีราคาต่ำๆ จนกระทั่งถือหุ้นไว้ได้มากพอในปริมาณที่สามารถควบคุมราคาในตลาดหุ้นได้ วิธีนี้ในต่างประเทศเป็นเทคนิคที่นำมาใช้คัดหลังพวกเล่นหุ้นด้วยวิธีซอร์ทเซล คือ เป็นการบังคับให้นักเล่นหุ้นแบบซอร์ทเซลต้องซื้อหุ้นกลับในราคาที่สูงๆ จากผู้ปั่นในบ้านเราแล้ว เทคนิคประเภทนี้ยังนำมาใช้ควบคุมราคาหุ้นให้อยู่ในระดับที่กำหนด เพื่อสร้างภาพพจน์ฐานราคาของหุ้น และบางครั้งนำมาใช้ในการทำราคาหุ้นให้สูงขึ้นไว้เพื่อรอขายในช่วงที่จะปล่อยข่าวลือออกไป

2.3.6.5 การรวมกลุ่มกันระหว่างบุคคลหลายคน หรือหลายสถาบันเพื่อกำหนดราคา (Pool Operation) ซึ่งลักษณะการดำเนินการอาจจะเป็นเพียงข้อตกลงด้วยปากเปล่าให้ทำการซื้อหรือขายพร้อมกัน เพื่อให้ราคาหุ้นขยับตัวขึ้นลงตามความต้องการ ทั้งนี้ในกรณีที่มีผู้เข้าร่วมเกี่ยวข้องเป็นจำนวนมากอาจจะมีการกำหนดระเบียบ และขั้นตอนการดำเนินงานหรือการแบ่งส่วนกำไรขาดทุน การรวมกลุ่มอาจเป็นทั้งการรวมเงินทุนเพื่อใช้ทำราคาตลาดหรืออาจจะแยกกันซื้อขายภายใต้ข้อตกลงหรือสัญญาว่าจะทำราคาในลักษณะใด การรวมกันในวิธีนี้ทำให้โอกาสในการใช้เทคนิคการปล่อยข่าวลือ การซื้อเพื่อควบคุมราคาในตลาด หรือการซื้อขายในลักษณะที่ไม่มีกำไรสุทธิอย่างแท้จริง ประสิทธิภาพมากขึ้นซึ่งช่วยในการสร้างผลในด้านจิตวิทยาแก่นักเล่นหุ้นในตลาดอีกด้วย

2.3.6.6 การซื้อขายโดยคนวงใน (Insider Trading) ซึ่งก็คือการซื้อขายหุ้นโดยบุคคลหนึ่งเพื่อผลประโยชน์ของตนเอง โดยอาศัยข้อมูลของบริษัทโดยบริษัทหนึ่งที่ตนทราบ แต่ผู้เล่นหุ้นทั่วไปไม่ทราบข้อมูล ส่วนมากมักได้มาจากการที่บุคคลผู้นั้นได้เข้าไปมีส่วนเกี่ยวข้องกับบริษัทนั้นอาจจะเป็นเจ้าหน้าที่ กรรมการ ผู้ถือหุ้นรายใหญ่ ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทางด้านธุรกิจหรืออาจได้ข้อมูลนั้นมาแบบไม่สุจริต ถ้าหากข้อมูลนั้นมีผลบวกต่อราคาหุ้น คนวงในก็จะทำการซื้อหุ้นเก็บไว้รอจะโดยใช้บัญชีตนเองหรือโดยใช้บัญชีของผู้อื่น รอจนนักลงทุนทั่วไปรับรู้ข่าวแล้วก็จะขายหุ้นนั้นออกไป

ในทางตรงกันข้ามเกิดข่าววงในเป็นข่าวร้าย คนวงในก็มักจะรีบทำการขายหุ้นนั้นออกไปหรืออาจจะทำซอร์ทเชลเลยก็ได้

2.3.6.7 การบอกใบ้ราคาหุ้น บ่อยครั้งที่หน้าหนังสือพิมพ์ลงข่าวการให้สัมภาษณ์เจ้าของกิจการหรือผู้ถือหุ้นรายใหญ่ เกี่ยวกับราคาหุ้นของกิจการนั้นๆ ในหลายครั้ง มักอ้างว่ามีชาวต่างประเทศสนใจขอซื้อหุ้นในราคาที่สูงกว่าราคาตลาดมากๆ หรือบางครั้งก็มีการบอกใบ้ในลักษณะการแลกหุ้นระหว่างกิจการในราคานี้ราคานี้ ซึ่งหากพิจารณาแล้วก็ดูเหมือนกับการขึ้นราคาหุ้น หรือความพยายามใช้ผู้เล่นหุ้นเป็นผู้หนุนราคาในประเด็นเหล่านี้ยังไม่มีการพิจารณา หรือตัดสินว่าเป็นการผิดหรือไม่

2.3.6.8 การปั่นหุ้นนอกตลาด ในภาวะที่ตลาดหุ้นคึกคัก หุ้นจองหรือที่เรียกเป็นทางการว่าหุ้นเสนอขายต่อประชาชนทั่วไป มักจะทำกำไรได้มากกว่า 50% เมื่อเข้าตลาดแล้วดังนั้นหุ้นจองจึงเป็นสิ่งที่ผู้เล่นหุ้นปรารถนาเป็นอันมาก นักปั่นหุ้นฉวยโอกาสนี้ สร้างราคานอกตลาดด้วยการเสนอขายโดยไม่แจ้งข้อเท็จจริงของกิจการ ดังที่มีในหนังสือชี้ชวน

เมื่อตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ปฏิเสธไม่ให้นักลงทุนจองหุ้นในราคาต่ำกว่าราคาตลาดหุ้นนั้นก็จะกลายเป็นหุ้นที่ใครๆ ไม่ต้องการ เพราะไม่มีสภาพคล่อง ดังนั้นตลาดหลักทรัพย์ฯ จึงได้แก้ไขระเบียบปฏิบัติว่า บริษัทที่ได้รับอนุมัติเข้าจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย เท่านั้น จึงจะเสนอขายหุ้นต่อประชาชนทั่วไป โดยต้องจัดทำหนังสือชี้ชวน เปิดเผยข้อมูลให้นักลงทุนทราบ

ด้วยเหตุนี้ผู้เล่นหุ้นไม่ควรเสี่ยงกับการซื้อหุ้นนอกตลาดที่ไม่เปิดเผยข้อมูล ไม่ได้เป็นการเสนอขายหุ้นต่อประชาชนทั่วไป (Public Offering) เพราะเสี่ยงต่อการถูกหลอกจากการปั่นราคา

2.4 กฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ ที่เกี่ยวข้องกับการสอบสวนคดีความผิดฐานปั่นหุ้นในตลาดหลักทรัพย์

2.4.1 พ.ร.บ. หลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ พ.ศ. 2535

- (1) มาตรา ๔ (นิยาม)
- (2) มาตรา ๑๕๓ – ๑๕๘ (ตลาดหลักทรัพย์)
- (3) มาตรา ๑๘๕ – ๑๘๑ (หลักทรัพย์ที่จะทำการซื้อขายในตลาดหลักทรัพย์)
- (4) มาตรา ๒๓๘ – ๒๔๔ (ความผิดฐานปั่นหุ้น)
- (5) มาตรา ๒๖๔ – ๒๖๗ (เจ้าพนักงานและอำนาจหน้าที่)
- (6) มาตรา ๒๕๖ (โทษ)

2.4.2. พ.ร.บ. การสอบสวนคดีพิเศษ พ.ศ. 2547

- (1) มาตรา 3 (นิยาม) มาตรา 21 (การกำหนดลักษณะคดีพิเศษ)
- (2) มาตรา 22-23 (การประสานงานและการปฏิบัติหน้าที่ในคดีพิเศษ)
- (3) มาตรา 24-28 (การใช้อำนาจพิเศษ)
- (4) มาตรา 30 และ 33 (การตั้งที่ปรึกษาและการขอเจ้าหน้าที่ในหน่วยงานอื่นมาช่วยงานคดีพิเศษ)
- (5) มาตรา 32 (การสอบสวนร่วมกับอัยการ)

2.4.3. ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (ป.วิ.อ.)

กลุ่มที่ 1 มาตรา 2 (นิยาม), มาตรา 3-6 (ผู้เสียหาย), มาตรา 7 (ผู้ต้องหาเป็นนิติบุคคล), มาตรา 7/1 (สิทธิของผู้ต้องหา), มาตรา 14 (ผู้ต้องหาวิกลจริต)

กลุ่มที่ 2 มาตรา 17-21 (อำนาจสืบสวนสอบสวน), มาตรา 52-56 (หมายเรียก), มาตรา 66-68 (หมายจับ), มาตรา 69-70 (หมายค้น), มาตรา 77-85/1 (จับ), มาตรา 86-87 (ควบคุมตัว ชัง), มาตรา 91-105 (ค้น), มาตรา 120-129 (หลักในการสอบสวน), มาตรา 130-139 (วิธีการสอบสวน)

กลุ่มที่ ๓ มาตรา 140-142 (การส่งสำนวนให้พนักงานอัยการ), มาตรา 143-146 (วิธีปฏิบัติของพนักงานอัยการ)

กลุ่มที่ ๔ มาตรา 226-226/5 (หลักในการรับฟังพยานหลักฐาน), มาตรา 238-239 (พยานเอกสาร), มาตรา 241-242 (พยานวัตถุ), มาตรา 243-244/1 (พยานผู้เชี่ยวชาญ)

2.4.4 กฎ ระเบียบ ข้อบังคับ ที่เกี่ยวกับการกำหนดลักษณะคดีพิเศษ

บัญชีทำ -ย พ .ศ.การสอบสวนคดีพิเศษ พ .บ.ร.2547

-ประกาศ คณะกรรมการคดีพิเศษ เรื่อง การกำหนดรายละเอียด (.กคพ) ของลักษณะของการกระทำความผิดตามมาตรา21 วรรคหนึ่ง)1การ .บ.ร.แห่ง พ (.ศ.สอบสวนคดีพิเศษ พ2547

- บัญชีทำยประกาศ กคพ (๑) วรรคหนึ่ง ๒๑ออกตามความในมาตรา . ๒๕๔๗ .ศ.การสอบสวนคดีพิเศษ พ .บ.ร.แห่ง พ

- กฎกระทรวงว่าด้วยการกำหนดคดีพิเศษเพิ่มเติม ตามกฎหมายว่าด้วยการสอบสวนคดีพิเศษ พ๒๕๔๗ .ศ.

ว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการในการร้องขอ และเสนอให้.ระเบียบ กคพ - กคพ .มีมติให้คดีความผิดทางอาญาใด เป็นคดีพิเศษ พ๒๕๔๗ .ศ.

(๒ฉบับที่) .ประกาศ กคพ -พรายละเอียดเรื่อง การกำหนด ๒๕๔๗ .ศ.
) วรรคหนึ่ง ๒๑ของลักษณะของการกระทำความผิดตามมาตรา ๑ .บ.ร.แห่ง พ (๒๕๔๗ .ศ.การสอบสวนคดีพิเศษ พ

(๒ฉบับที่) .บัญชีท้ายประกาศ กคพ -พเรื่อง ๒๕๔๗ .ศ. การกำหนด รายละเอียดของลักษณะของการกระทำความผิดตามมาตรา ๒๑ วรรคหนึ่ง (๑) ๒๕๔๗ .ศ.พ การสอบสวนคดีพิเศษ .บ.ร.แห่ง พ

(๑ฉบับที่) .ประกาศ กคพ -พเรื่อง การกำหนดรายละเอียด ๒๕๔๘ .ศ.
) วรรคหนึ่ง ๒๑ของลักษณะของการกระทำความผิดตามมาตรา ๑ .บ.ร.แห่ง พ (การสอบสวนคดีพิเศษพ๒๕๔๗) .ศ.

(๑ฉบับที่) .บัญชีท้ายประกาศ กคพ -พเรื่อง การกำหนด ๒๕๔๘ .ศ.
) วรรคหนึ่ง ๒๑ความผิดตามมาตรา รายละเอียดของลักษณะของการกระทำ๑ (๒๕๔๗ .ศ.การสอบสวนคดีพิเศษ พ .บ.ร.แห่ง พ

2.4.5 กฎ ระเบียบ ข้อบังคับ ที่เกี่ยวกับการปฏิบัติหน้าที่ร่วมและการสอบสวนร่วม

-ข้อบังคับ ว่าด้วยการปฏิบัติหน้าที่ในคดีพิเศษระหว่างหน่วยงาน (กคพ) ๒๕๔๗ .ศ.ที่เกี่ยวข้อง พ

ว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการเกี่ยวกับการสอบสวนร่วม .ข้อบังคับ กคพ - หรือการปฏิบัติหน้าที่ร่วมกันในคดีพิเศษระหว่างพนักงานสอบสวนคดีพิเศษกับพนักงานอัยการ ๒๕๔๗ .ศ.หรืออัยการทหาร พ

2.4.6 กฎ ระเบียบ ข้อบังคับ ที่เกี่ยวกับการใช้อำนาจพิเศษ

ปฏิบัติหน้าที่ของพนักงานสอบสวนคดีพิเศษตามว่าด้วยการปฏิ .ข้อบังคับ กคพ - ๒๕๔๗ .ศ.การสอบสวนคดีพิเศษ พ .บ.ร.แห่ง พ ๒๔มาตรา

ข้อบังคับกรมสอบสวนคดีพิเศษว่าด้วยการจัดทำเอกสาร หลักฐาน และการแฝง - ตัวพ๒๕๔๘ .ศ.

และ ว่าด้วยการเก็บรักษา การใช้ประโยชน์ข้อมูลข่าวสารที่ได้มา .ข้อบังคับ กคพ - ๒๕๔๗ .ศ.การทำลายข้อมูลข่าวสารอื่น พ

2.4.7 กฎ ระเบียบ ข้อบังคับ ที่เกี่ยวกับการสอบสวนของสำนักงานอัยการสูงสุด

๒๕๔๗ .ศ.ระเบียบสำนักงานอัยการสูงสุดว่าด้วยการดำเนินคดีอาญา พ -

2.4.8 กฎ ระเบียบ ข้อบังคับ ที่เกี่ยวกับการบริหารคดี

ระเบียบกระทรวงยุติธรรมว่าด้วยค่าใช้จ่ายสำหรับการสืบสวนและสอบสวนคดี -
๒๕๔๘ .ศ.การสอบสวนคดีพิเศษฯ พ.บ.ร.พิเศษและวิธีการเบิกจ่ายเงินทดรองจ่ายตาม พ

-ระเบียบกระทรวงยุติธรรมว่าด้วยค่าตอบแทนที่ปรึกษาคดีพิเศษ แห่ง พการ .บ.ร.
๓๐มาตรา ๒๕๔๗ .ศ.สอบสวนคดีพิเศษ พ

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

Copyright© by Chiang Mai University

All rights reserved